

Hvor politisk viktige er fagbevegelsen for Labour?

*En studie av Labours partiprogrammer
1959-2010*

Frida Blaalid

Masteroppgave i statsvitenskap
Institutt for statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2015

Hvor politisk viktige er fagbevegelsen for Labour?

Et studie av Labours partiprogrammer 1959-2010

© Frida Blaalid

2015

Hvor politisk viktige er fagbevegelsen for Labour?

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen

Sammendrag

Denne oppgaven er et komparativt case-studie av det britiske arbeiderpartiet Labours forhold til fagbevegelsen, i perioden 1959-2010, hvor caset sammenliknes med seg selv over tid.

Bakgrunnen for studien er den faglige diskusjonen om i hvilken grad forholdet mellom politiske partier og interessegrupper har endret seg siden 1960-tallet. Mer spesifikt undersøker studiet hvorvidt Labours omtale av fagbevegelsen i partiprogrammene er endret siden 1960-tallet, i tråd med forventningene i Otto Kirchheimers Catch-all parti-tese. Jeg tar utgangspunkt i to av utviklingstrekkene i tesen: 1) Nedtoning av klasse og sosiale grupper for å få stemmer fra hele befolkningen. 2) Sikring av adgang til en rekke interessegrupper, av finansielle og valgmessige grunner, samt svekkelse av bånd til fagbevegelsen.

Hvorvidt Labours omtale av fagbevegelsen har endret seg etter 1960-tallet skal studeres ved å gjennomføre en kvantitativ og en kvalitativ analyse av Labours partiprogrammer i perioden 1959-2010. I den kvantitative delen har jeg talt hvor mange ganger nøye utvalgte ord som er tilknyttet fagbevegelsen og andre typer interessegrupper, blir nevnt i hvert av partiprogrammene i perioden 1959-2010. I den kvalitative delen har jeg undersøkt hvordan Labour omtaler fagbevegelsen i utvalgte partiprogrammer i den samme perioden. Målet med studiet er å belyse om Labours omtale av fagbevegelsen har endret seg i tråd med Catch-all parti-tesen, og dermed om Catch-all parti-tesen gjenspeiler det faktiske forholdet mellom Labour og fagbevegelsen.

Analysen viser at Labour har endret sin omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer fra 1960-tallet noe. Jeg mener imidlertid at denne forandringen kom så sent (1990-tallet), og er så moderat, at det ikke kan konkluderes med at Catch-all parti-tesen gjenspeiler det faktiske forholdet mellom Labour og fagbevegelsen.

Forord

Mine to år på master har vært krevende, utfordrende, frustrerende, lærerike, spennende og ikke minst gode. Tusen takk til alle flinke forelesere og medstudenter.

Jeg vil først og fremst takke min fantastisk dyktige og inspirerende veileder Elin Haugsgjerd Allern. Takk for alle grundige og gode tilbakemeldinger, utlån av bøker, svar på utallige eposter, og meget gode, og ikke minst hyggelige veiledningssamtaler. Jeg setter stor pris på at du har delt av din kunnskap og entusiasme for faget, og på ditt solide bidrag til denne oppgaven. Tusen takk!

Tusen takk til mamma og pappa og Martin for at dere alltid har støttet meg i alt jeg har gjort, og vært der for meg. Takk mamma, for at jeg alltid kan ringe til deg eller komme på besøk, uansett om alt er toppen, og jeg kan fortelle om alt som er fantastisk med uhemmet entusiasme, eller om jeg ringer for å klage eller er skuffet fordi ting ikke har gått min vei, og du trøster og bygger opp igjen. Takk pappa, for alle squashkampene vi har spilt. Avbrekket, muligheten til å få utløp for frustrasjon og glede sammen med deg, og alle de seriøse og useriøse samtalene vi har hatt etter hver kamp har utgjort et stort, positivt pusterom i et travelt masterstudie (selv om du fortsatt knuser meg på banen!). Spesielt takk til mamma og pappa for økonomisk hjelp til å kunne gå tilbake til å bli heltidsstudent etter å ha jobbet i noen år. Det hadde vært mye vanskeligere, om ikke nesten umulig, hvis det ikke hadde vært for deres bidrag.

Tusen takk til min fantastiske vennegjeng: Trine, Cathrine, Håvard, Gustaf, Petter, Fredrik Tom Espen, Anette og Roy. Hos dere er terskelen lav, og takhøyden enorm. Jeg er så takknemlig for å ha så gode venner som dere. Dere har aldri spurt om studiet, men villig lyttet når jeg har snakket om det. Dere har vært et fantastisk fristed disse to årene.

En stor og hjertelig takk til Henning. Du har delt alle mine gleder og sorger gjennom åtte år. De to siste årene har vært to av de beste i mitt liv, og mye av det er takket være deg og vårt vennskap. Tusen takk for at du er verdens beste venn og støtte. Jeg gleder meg til fortsettelsen.

Alle eventuelle feil og mangler i denne oppgaven er kun mine egne.

Totalt antall ord : 17843

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjon	1
1.1	Tema og problemstilling.....	1
1.1.1	Hvorfor studere fagbevegelsens plass i partiprogrammene?.....	2
1.1.2	Problemstilling	2
1.2	Labour og fagbevegelsen – historien på 400 ord.....	3
1.3	Begrepsavklaringer og mitt bidrag til debatten	4
1.4	Disposisjon av oppgaven	5
2	Litteraturoversikt og analytisk rammeverk	6
2.1	Innledning	6
2.2	Bakgrunnen for Catch-all parti-tesen	6
2.3	Catch-all parti-tesen.....	7
2.4	Fra Labour til New Labour	10
2.5	Tidligere forskning	13
2.6	Veien videre.....	15
3	Data og metode	16
3.1	Introduksjon.....	16
3.2	Forskningsdesign	16
3.3	Datamateriale.....	17
3.3.1	Tidsramme for studien: Utvalg av partiprogram.....	19
3.4	Metode.....	21
3.5	Operasjonalisering av Catch-All parti-tesen.....	24
3.5.1	Kjernesaker for fagbevegelsen og Labours kjernevelgere	27
3.6	Comparative Manifestos Project	28
4	Analyse og funn	29
4.1	Introduksjon.....	29
4.2	Kvantitativ ordtellingsanalyse	29
4.3	Relativ analyse med størrelse på partiprogrammet.....	34
4.4	CMP.....	38
4.5	Deloppsummering	39
4.6	Kvalitativ tekstanalyse av utvalgte partiprogram.	39
4.6.1	Et spørsmål om økonomi - 1959	40

4.6.2	«Harolds's a hit» - 1966	41
4.6.3	«Winter of discontent» - 1979	42
4.6.4	Uro og krig - 1983	44
4.6.5	Streik og skandale - 1987	47
4.6.6	New Labour - 1997	49
4.6.7	Koalisjonsregjering - 2010	51
4.7	Deloppsummering	51
5	Konklusjon og avsluttende diskusjon	53
5.1	Konklusjon.....	53
5.2	Avsluttende diskusjon.....	55
	Litteraturliste.....	57
	Vedlegg.....	61

Tabeller

Tabell 1. Oversikt over Labours partiprogrammer 1959-2010.....	19
Tabell 2. Operasjonalisering av Catch-all parti-tesen.....	24
Tabell 3. Kjernesaker for fagbevegelsen og Labours kjernevelgere.....	27
Tabell 4. Operasjonalisering av Catch-all parti-tesen (gjentakelse).....	29
Tabell 5. Prosentuering av andel ord i Labours partiprogrammer 1959-2010.....	35

Figurer

Figur 1. Forekomst av ord i Labours partiprogrammer 1959-2010. Fagbevegelsen og andre typer interessegrupper.....	30
Figur 2. Forekomst av ord i Labours partiprogrammer 1959-2010. Kjernevelgere og andre velgere.....	32
Figur 3. Forekomst av ord i Labours partiprogrammer 1959-2010. Kjernesaker.....	33
Figur 4. Lengde på partiprogrammene 1959-2010.....	35
Figur 5. Prosentuering av andel ord i hver kategori i forhold til antall treff til sammen i Labours partiprogrammer 1959-2010.....	37
Figur 6. Fordeling av de tre kategoriene undersøkt fra CMP.....	38

1 Introduksjon

1.1 Tema og problemstilling

Studiet av forholdet mellom partier og interessegrupper har de senere år vært preget av debatten av om dette forholdet har blitt svakere og båndene løsere. Flere studier peker i retning av at forholdet mellom partier og interessegrupper som tradisjonelt har samarbeidet, er mindre nært nå enn tidligere. Har det skjedd tilsvarende endringer i forholdet mellom Labour og fagbevegelsen?

I denne studien vil jeg undersøke hvor politisk viktig den britiske fagbevegelsen er for det britiske arbeiderpartiet Labour. Mer spesifikt hvor mye plass fagbevegelsen vies i Labours partiprogrammer for parlamentsvalgene fra 1959 frem til 2010. Jeg undersøker også omtalen av fagbevegelsen i partiprogrammene. Disse problemstillingene studeres innenfor rammen av Otto Kirchheimers Catch-all parti-tese (Kirchheimer 1966). I denne tesen (1966) hevdet Kirchheimer at samfunnsendringene, fra store sosiale kløfter til mindre grad av sosiale kløfter, og større grad av felles interesser og verdier, førte til at de politiske partienes agenda også forandret seg, fra splittende til mer konsoliderende. Han hevdet at dette igjen førte til at både de politiske partiene og interessegruppene innså sin felles interesse i å løse de sterke båndene (Kirchheimer 1966:186,193). Ved å svekke tradisjonelt sterke bånd til spesifikke interessegrupper fikk partiene større mulighet til å hente støtte hos andre interessegrupper.

Labour og den britiske fagbevegelsen har hatt et spesielt forhold historisk, fra Labour vokste ut av den britiske fagbevegelsen tidlig på 1900-tallet, og frem til 1960-tallet. Forholdet var preget av tett samarbeid og sterke formelle bånd basert på felles hjertesaker og de politiske interessene deres medlemmer og velgere delte. Det er konsensus blant forskere om at forholdet begynte å endre seg på begynnelsen av 1960-tallet. Men i hvor stor grad forholdet har endret seg, er det derimot uenighet om. Det har blitt gjennomført flere studier av forholdet mellom Labour og fagbevegelsen fra 1960-tallet og frem til i dag. Noen studier viser at de har svakere formelle bånd enn tidligere (se for eksempel McIlroy 1998). Andre studier viser at det fortsatt er relativt sterke formelle bånd (se for eksempel Quinn 2010). Disse resultatene innebærer ikke nødvendigvis en motsetning. Labour og fagbevegelsen kan fortsatt ha sterke formelle bånd, selv om båndene har blitt noe svekket over tid.

De fleste studiene som er gjort av forholdet mellom Labour og fagbevegelsen er basert på deres formelle og organisatoriske bånd. Jeg mener derfor det kan være interessant å undersøke hvor viktig fagbevegelsen er for Labour, politisk. Dette vil jeg gjøre gjennom å analysere Labours partiprogrammer, da det er deres viktigste policy- dokumenter.

1.1.1 Hvorfor studere fagbevegelsens plass i partiprogrammene?

Jeg vil analysere partiprogrammene fordi disse kan anses som en plattform der Labour viser hvilke interessegrupper de velger å fremheve viktigheten av. Dette kan være en temperaturmåler på hvor politisk viktig fagbevegelsen er for partiet i forhold til andre interessegrupper. Videre gir metoden mulighet til å undersøke hvordan forholdet kan ha forandret seg over tid, spesielt fra 1960-tallet

Det har blitt gjort mye forskning på Labour som parti og deres forhold til fagbevegelsen. Det er imidlertid ikke blitt gjennomført studier av hvor mye plass fagbevegelsen har hatt i partiprogrammene til Labour. Dermed kan studien jeg gjennomfører bidra til å belyse utviklingen i forholdet mellom Labour og fagbevegelsen over tid, og om det har blitt en forskyvning i Labours oppmerksomhet til fordel for andre interessegrupper og sosiale grupper.

1.1.2 Problemstilling

Min studie har følgende overordnede problemstilling:

«Har Labours omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer siden 1960-tallet forandret seg i tråd med forventningene i Catch-all parti-tesen?»

Jeg har også tre underspørsmål jeg vil belyse for å kunne svare på den overordnede problemstillingen:

«Har Labour viet mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer?»

«Har Labour endret sin omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer?»

«Har andre typer interessegrupper fått mer plass i partiprogrammene, på bekostning av fagbevegelsen?»

1.2 Labour og fagbevegelsen – historien på 400 ord

Storbritannia, som USA og mange europeiske land, opplevde organisering av arbeidere i fagforeninger på slutten av 1800-tallet. Arbeiderne stod sammen om krav som høyere lønn, bedre arbeidsvilkår og flere arbeidsplasser. I flere europeiske land utviklet disse fagbevegelsene seg i politisk aktivistisk retning, noe som i Storbritannia, i 1906, resulterte i dannelsen av det britiske partiet Labour.

På begynnelsen av 1920-tallet ble Labour en reell politisk utfordrer til det konservative partiet. Labour fikk for første gang regjeringsmakt i 1924, som en mindretallsregjering. Dannelsen av partiet i 1906 skjedde etter et vedtak i Trade Union Congress (TUC) i 1898. For å sikre bevegelsen muligheten til å drive politisk aktivitet samtidig som de ivaretok de industrielle funksjonene, var det nødvendig å formelt skille disse aktivitetene i to separate organisasjoner, men de samarbeidet svært nært (Minkin 1974: 7). På tross av at de to organisasjonene var skilt formelt, var det liten tvil om at fagbevegelsen nærmest «eide» Labour i mange tiår etter at partiet ble opprettet.

Historisk har hver enkelt fagforening hatt muligheten til å være tilsluttet Labour både lokalt og nasjonalt. Slik tilslutning har gitt stemmerett blant annet på årsmøtene, hvor grunnlaget for Labours politikk blir lagt, og stemmerett ved valg av Labours administrative komité National Executive Committee (NEC). Mange fagforeninger har likevel ikke vært tilsluttet Labour. Men mellom 50 og 60 prosent av fagforeningene har vært knyttet til Labour. Den høye tilslutningen blant fagforeningene har sikret dem muligheten til å dominere avstemningene både på årsmøtene og i valgene til NEC. For eksempel avla fagbevegelsen 5,086,000 av 6,417,000 stemmer på årsmøtet i 1953 (Minkin 1974: 8-9).

Dannelsen av partiet, og de tidlige årene av partiets historie var preget av et gjensidig tillits-, alliert-, og partnerforhold. Dette sterke forholdet varte frem til 1960-tallet. Da førte store sosiale og økonomiske forandringer til at Labour og fagforeningenes interesser ikke lenger var like sammenfallende. Blant annet hadde det vokst frem en ny type arbeiderklasse, vanlige lønnstakere, som blant annet jobbet i servicenæringer, og en stor middelklasse. Labour appellerte ikke i samme grad til disse gruppene som den tradisjonelle arbeiderklassen (Minkin 1974:13). Etter gjentatte valgnederlag, som kulminerte i katastrofevalget i 1987, begynte

Labour sakte, og motvillig, å forandre kurs og politikk (McIlroy 1998: 540). Det «nye» og reformerte partiet forandret i 1994 navn til New Labour Party. New Labours politikk var mer liberalistisk enn «Old» Labours, og de forandret sosialøkonomisk profil. Dette førte til større ideologisk avstand mellom Labour og fagbevegelsen. Blant annet McIlroy (1998) har hevdet at forandringen fra Labour til New Labour førte i et mindre nært forhold mellom partiet og fagbevegelsen enn tidligere.

1.3 Begrepsavklaringer og mitt bidrag til debatten

Hovedskillet mellom politiske partier og interessegrupper er hvordan de forholder seg til valg til maktposisjoner. Sartori beskrev politiske partier som “(...) *any political group identified by an official label that presents at elections, and is capable of placing through elections (free or non-free), candidates for public office*” (Sartori 1976:9).

Interessegruppene derimot forsøker å påvirke politikken (policy) på andre måter enn å stille til valg. Thomas (2001) har en standard definisjon på en interessegruppe: “(...) *an association of individuals or organizations, usually formally organized, that attempts to influence public policy*” (Thomas 2001:7-8). Det finnes mange forskjellige typer av interessegrupper, og fagforeninger er en av disse. Quinn (2010) beskriver fagforeninger som en interessegruppe med hovedmål om å forsvare og fremme medlemmenes interesser. Disse interessene omfatter blant annet lønn og arbeidsforhold, samt kollektive rettigheter, som for eksempel retten til å streike. Det er Thomas sin definisjonen for fagbevegelsen jeg vil bruke i dette studiet.

Med interessegrupper mener jeg «non-governmental» interessegrupper, og jeg inkluderer ikke private firmaer. Skillet i min oppgave går mellom fagbevegelsen og fagforeningene på den ene siden, og det jeg kaller «andre typer interessegrupper» på den andre. Disse to gruppene er gjensidig utelukkede, det vil si at enhetene jeg undersøker kun kan passe inn i en av kategoriene.

Jeg har i denne oppgaven i all hovedsak valgt å bruke ordet fagbevegelse. På engelsk brukes ordene «Trade Union» «Trade Unions», «Union» og «Unions» om hverandre. «Trade Union» og «Union» betyr fagforening, mens «Trade Unions» og «Unions» brukes om fagbevegelsen som helhet. Ettersom jeg ønsker å undersøke hvorvidt Labour har endret omtalen av fagbevegelsen som helhet, og ikke de enkelte fagforeninger, anser jeg det som naturlig å

bruke ordet fagbevegelsen mest. Jeg kommer likevel til å bruke ordet fagforening(er) hvis en eller flere fagforeninger blir omtalt i seg selv, og ikke som fagbevegelsen som helhet.

1.4 Disposisjon av oppgaven

Oppgaven er strukturert på følgende måte: I kapittel 2 presenterer og redegjør jeg for det teoretiske rammeverket for studiet, i hovedsak representert av Catch-all parti-tesen. Jeg vil også gi en kort innføring i Labours organisatoriske og politiske forandring fra Labour til New Labour. Deretter vil jeg kort presentere debatten om forholdet mellom politiske partier og interessegrupper generelt, og presentere relevant tidligere forskning på forholdet mellom Labour og fagbevegelsen spesielt. Jeg kommer også inn på hvordan tidligere forskning anser de forandringene partiet gjennomgikk, fra Labour til New Labour, i forhold til Catch-all parti-tesen.

I kapittel 3 redegjør jeg for valg av forskningsdesign, og presenterer datamaterialet, Labours partiprogrammer. Jeg vil også gjøre rede for metode og min operasjonalisering av Catch-all parti-tesen.

I kapittel 4 vil jeg presenterer og diskuterer funnene jeg har gjort i ordtellingsanalysen og i innholdsanalysen. Delproblemstillingene mine vil delvis bli besvart i dette kapittelet. Konklusjonen, både for hovedproblemstillingen og for delproblemstillingene presenteres i kapittel 5. I kapittel 5 vil jeg diskutere rundt funnene jeg har gjort.

2 Litteraturoversikt og analytisk rammeverk

2.1 Innledning

Dette kapittelet presenterer det teoretiske rammeverket jeg vil gjennomføre min studie i lys av. Jeg vil redegjøre for hovedelementene i Otto Kirchheimers (1966) Catch-all parti-tese, og for bakgrunnen for tesen. Jeg vil spesielt legge vekt på to av utviklingstrekkene i tesen som skal «guide» min studie. Jeg vil også presentere endringene Labour gjennomgikk på 1980- og 1990-tallet frem mot New Labour. Jeg vil deretter kort presentere debatten om forholdet mellom politiske partier og interessegrupper samt tidligere forskning på forholdet mellom Labour og fagbevegelsen. Til slutt vil jeg presentere det endelige rammeverket for studiet.

2.2 Bakgrunnen for Catch-all parti-tesen

Forholdet mellom politiske partier og interessegrupper var frem til 1950-tallet, ifølge faglitteraturen, preget av sterke formelle bånd. Spesielt mellom sosialist/sosialdemokratiske partier og fagbevegelsen, som delte grunnleggende politiske interesser og mål. Mange av de vesteuropeiske sosialist/sosialdemokratiske partiene hadde sitt opphav i fagbevegelsen, som Labour i Storbritannia (se f.eks. Duverger 1951).

Duvergers (1951) tese om massepartimodellens dominans etter innføring av allmenn stemmerett er basert på antakelsen om at et samfunn har klart definerte sosiale grupper der de fleste individer har tilhørighet til en av disse sosiale gruppene. En slik deling av samfunnet vil føre til at politiske partier og interessegrupper som deler de samme interessene vil samarbeide. De politiske partiene blir ansett som «bindeledd» mellom staten og det sivile samfunn (Katz and Mair, 1995: 11). Også Lipset og Rokkan (1967) mener forholdet mellom politiske partier og interessegrupper kan sees i lys av sosiale skillelinjer, der politiske partier og interessegrupper som deler de samme interessene samarbeider.

I kjølevannet av andre verdenskrig fulgte en rekke politiske og sosiale samfunnsendringer. De politiske partiene tilpasset seg den nye sosiale virkeligheten gjennom en rekke

endringsprosesser i løpet av 1950-tallet. Disse organisatoriske endringsprosessene ble blant annet studert av Otto Kirchheimer. Disse studiene ledet frem til hans Catch-all parti-tese. Kirchheimer lanserte sin Catch-all parti-tese allerede i 1954, basert på et studie av det vest-tyske partisystemet. Han hevdet i dette studiet at tyske velgere utviste en preferanse for det konservative Catch-all partiet. Denne preferansen, i kombinasjon med at de allierte, etter krigen, hadde presset sosialdemokratene (SPD) til å moderere sin ideologi kraftig, resulterte i mindre politisk forskjell mellom kristendemokratene (CDU) og SPD. Kirchheimer mente dette ville føre til at SPD kun ville være et reelt regjeringsdyktig parti hvis de forandret deg til et Catch-all masseparti (Krouwel 2003: 26).

2.3 Catch-all parti-tesen

Catch-all parti-tesen utfordrer Duvergers (1951) antakelse om at et samfunn har klart definerte sosiale grupper hvor de fleste individer har tilhørighet til en av disse sosiale gruppene. Otto Kirchheimers tese om Catch-all partiene (1966) baserer seg på at endringer i det sosiale samfunnet, fører til endring i forholdet mellom politiske partier og interesseorganisasjoner. I sin teori hevder han at endringer i et samfunn, fra dype sosiale splittelser til større grad av sammenfallende interesser og verdier, fører til at partiene også endrer seg fra splittende til mer konsoliderende. Endringen fra splittelse av interesser fører også til at partiene og interesseorganisasjonene ikke lenger har samme behov eller interesse av et nært samarbeid:

«All the same, the climate of relations between Catch-all party and interest groups has definitely changed since the heyday of class-mass or denominational integration party. Both party and interest groups have gained a greater independence from each other. Whether they are still joined in the same organization (like British Labour and the TUC [Trade Union Congress]) or formally enjoy complete independence from each other (like the German SPD and the DGB [Workers' Federation]), what matters most is the change of roles. Instead of a joint strategy towards a common goal there appears an appreciation of limited if still mutually helpful services to be rendered.» (Kirchheimer 1966: 193).

Ved ikke lenger å ha et nært samarbeid med enkelte interesseorganisasjoner åpner også muligheten seg for å søke samarbeid og støtte hos flere interesseorganisasjoner. I følge Catch-all parti-tesen endret de politiske partiene seg fra å fungere som et bindeledd mellom staten og

det sivile samfunn, til å fungere som en megler mellom staten og det sivile samfunn (Katz and Mair 1995:13).

Katz og Mair (1995) trekker frem tre samfunnsfaktorer som de mener støtter Kirchheimers tese. For det første medførte svekkelsen av de tradisjonelle sosiale skillelinjene på slutten av 1950- og 1960-tallet også en svekkelse av de tidligere klare gruppetilhørighetene som hadde gjort det enkelt å identifisere ulike grupper av velgere, og til å forutse delte, langsiktige mål og interesser. For det andre førte økonomisk vekst, og viktigheten av velferdsstaten, til at det ikke lenger var nødvendig med partiprogrammer med klare skillelinjer, men heller partiprogram man kunne argumentere for at representerte interessene til de fleste. For det tredje førte utviklingen av massemedia til at partiledere fikk muligheten til å appellere til en større velgermasse. En velgermasse de hevder i større grad lærte å oppføre seg som forbrukere, enn som aktive politiske deltakere (Katz & Mair 1995: 7).

De tre samfunnsfaktorene i avsnittet over, viser hvorfor mange politiske partier på denne tiden endret seg, både for å beholde velgere, og for å kunne appellere til nye velgere. Catch-all parti-tesen dreier seg altså om endringsprosesser som kjennetegner hvordan mange partier endret seg for å kunne forbli et politisk relevant parti.

I følge Krouwel (2003) kan Kirchheimers Catch-all parti-tese også sees i lys av fire forhold han uttrykker bekymringer for når det gjelder de sosiale og politiske endringene. Det første er det Kirchheimer kaller svekkelse av parlamentarisk demokrati og mangel på en reell opposisjon, både i fascist-, og sosialistlandene, men også i veletablerte demokratier. Kirchheimer var også bekymret for det han beskrev som dannelsen av et såkalt «statsparti-kartell». Slike partier har ikke lenger en sosial bakgrunn, men «driver» staten med profesjonelle politikere som (mis)bruker statens ressurser for å fremme egen politisk agenda. En tredje bekymring var profesjonaliseringen av partiorganisasjonene og personaliseringen av forbindelsen mellom parti og velger. Han siste bekymring var at summen av de tre foregående bekymringene, mangel på reel politisk opposisjon, kartellisering og profesjonaliseringen ville føre til liten politisk interesse i befolkningen, og svekkelse av den klassiske maktdeelingen mellom den lovgivende, utøvende og dømmende makten (Krouwel 2003: 24).

På begynnelsen av 1950-tallet hadde Kirchheimer sett opphavet til en form for kartellisering mellom sentrumpartiene. Han mente partiene i skjul samarbeidet for å få tilgang til statens makt og ressurser, det var nedgang i politisk opposisjon, og endring i maktbalansen fra den

lovgivende til den utøvende makten. Dette kunne tilsammen føre til et såkalt statspartikartell. Det var særlig de tidligere massepartiene, med et verdensperspektiv («weltanschauung»), som for eksempel CDU, som ble beskrevet som Catch-all partier, mens partisystemene Vest-Tyskland og USA ble fremstilt som eksempler på Catch-all partisystemer (Krouwel 2003: 26).

Det er her verdt å nevne at de fire tingene Kirchheimer uttrykker bekymring for er av de første tankene blant annet Richard Katz og Peter Mair skulle presentere som kartellparti-tesen i 1995. Ettersom kartellparti-tesen ikke er den jeg skal benytte meg av i min studie, går jeg ikke nærmere inn på den.

Kirchheimer (1966) trekker frem fem endringsprosesser som ofte oppstår i forandringen til å bli det han karakteriserer som et Catch-all parti:

« a) Drastic reduction of the party's ideological baggage.

b) Further strengthening of top leadership groups, whose actions and omissions are now judged from the viewpoint of their contribution to the efficiency of the entire social system rather than identification with the goals of their particular organisation.

c) Downgrading of the role of the individual party member, a role considered a historical relic, which may obscure the newly built-up catch-all party image.

d) Deemphasis of the class-gardée, specific social-class or denominational clientele, in favour of recruiting voters among the population at large.

e) Securing access to a variety of interest groups for financial and electoral reasons»

I min studie skal jeg se nærmere punktene d) og e). Kirchheimer (1966) beskriver dette som mindre oppmerksomhet mot klasseskilte og sosiale grupper for å sikre flest mulige stemmer, og for å sikre tilgang til forskjellige interessegrupper, samt svekkelse av bånd til fagbevegelsen. Det er punkt e) som vil være min hovedinteresse. Siden interessegruppene som omtales i dette punktet i mange tilfeller vil representere forskjellige grupper omtalt i punkt d), vil jeg også inkludere punkt d) i studien. I Kapittel 3.5 gir jeg en nærmere omtale av valgene av analysemetode.

Otto Kirchheimers Catch-all parti-tese, er ikke bare velkjent, men også omdiskutert. Først og fremst fordi det fortsatt eksisterer skillelinjer, som for eksempel sentrum-periferi, religion, sosial klasse og sosialisme/liberalisme (økonomisk). Ettersom Catch-all parti-tesens grunnlag

er at skillelinjer viskes vekk, bidrar den fortsatte eksistensen av skillelinjer til at noen mener tesen ikke er gyldig. Catch-all parti-tesen er også omdiskutert fordi det har oppstått nye skillelinjer, eksempelvis materialisme/post-materialisme, vekst/vern, frihetlig/autoritær og opprinnelig befolkning/immigrasjon.

Betydningen av at gamle skillelinjer fortsatt eksisterer og at nye har oppstått, frembringer spørsmålet om Catch-all parti-tesen gjenspeiler faktisk utvikling i samfunnet. Ettersom min studie omhandler hvor politisk viktig fagbevegelsen er for Labour, vil jeg først og fremst undersøke hvorvidt Catch-all parti-tesen gjenspeiler faktisk utvikling for Labour, særlig med tanke på endring i forhold til fagbevegelsen og andre typer interessegrupper. Et bakteppe for dette er forandringene Labour gjennomgikk på 1980- og 1990-tallet til New Labour.

2.4 Fra Labour til New Labour

Selv om Catch-all parti-tesen som er omdiskutert, er det enighet om at etterkrigstiden brakte med seg store sosiale forandringer. Disse sosiale forandringene endret også det politiske landskapet i Storbritannia. 1960- og 1970-tallet var preget av vanskelige økonomiske, sosiale og politiske tider i landet, etter hvert som de gode etterkrigsårene tok slutt. Under ledelse av Harold Wilson (1963-1976) oppstod det misnøye i Labour. Etter valgnederlaget i 1970 krevde deler av partiet, som ikke satt i parlamentet, mer makt over partistyringen. Dette kravet ble blant annet støttet av flere venstreorienterte medlemmer av National Executive Committee (NEC) og en ny generasjon av mer militante fagforeningsledere. Wilson hadde allerede havnet på kant med mange av fagforeningene på grunn av flere upopulære lovforslag (Driver 2011:87-88).

Da Labour kom til makten igjen i 1974 ble deres regjeringsperiode preget av økonomisk ustabilitet, blant annet med devaluering av pundet. Labour slet også med deler av fagbevegelsen som gikk sine egne veier. Partiet hadde gått til valg på at de ville slutte fred med fagbevegelsen, men økningen i militariseringen av arbeiderne på gulvet, gjorde at de ikke klarte å kontrollere deler av den. De klarte dermed heller ikke å holde valgløftet sitt. Streiken i deler av offentlig sektor vinteren 1978/1979, der blant annet gatene ble overfylt med søppel og de døde ikke ble begravet, var meget krevende for Labour, og de tapte det påfølgende valget i 1979 (Driver 2011: 88-89).

Etter valgnederlaget i 1979 kulminerte den gryende uenigheten om politisk policy og organiseringen av partiet mellom høyre og venstresiden i partiet. Dette ble av Shaw (1994) karakteriserte som «borgerkrig» (Shaw 1994: 1).

“When Neil Kinnock was elected leader in 1983 he inherited a party which was hopelessly divided, appeared to be totally unmanageable, and was saddled with an array of unpopular left-wing policies. By the time of his resignation in 1992, Labour was a radically different party, tightly disciplined, firmly in the hands of the Parliamentary leadership and wholly committed to working within the framework of a privately owned market economy.” (Shaw 1994: ix)

Endringen i Labour startet i 1983 etter nok et valgnederlag, og ble ytterligere forsterket etter katastrofevalget i 1987. Etter valgnederlaget i 1983 ble partiets politikk revidert og de valgte å bevege seg mot aksept av de konservatives reform. Trolig var utgangspunktet velgerundersøkelser som viste at velgere også hadde forandret syn. Endringen av partiet gikk sakte, og ikke uten motvilje, men ledelsen i partiet så nødvendigheten av å vinne tilbake stemmer fra arbeiderklassen og samtidig prøve å få stemmer fra middelklassen (McIlroy 1998: 540).

I Quinn’s artikkel *New Labour and The Trade Unions in Britain* (2010) fremlegger han blant annet hvordan medlemmene av fagbevegelsen stemte mellom 1964 og 2005:

“Over 70% supported Labour in the 1960s, falling to 50% a decade later as the Labour government presided over economic crisis. It slumped to 39% in Labour’s leftist phase in 1983, before rising above 50% under Blair.” (Quinn 2010: 363).

Shaw (2003) diskuterer forandringen fra «Old» til «New» Labour i lys av fem klassiske sosialdemokratiske verdier, blant annet brukt av Crosland (1964), som Labour hadde baserte sin politikk på:

Sosial rettferdighet og inkludering. New Labour gjorde flere endringer i sin sosialpolitikk, blant annet økning i barnetrygden og pensjonen for minstepensjonistene. De jobbet også for å gjenreise velferdsstaten. Shaw mener at dette er i tråd med den sosialdemokratiske grunnsteinen redistribusjon (Shaw 2003:22).

Retten til å jobbe. New Labour hadde full sysselsetting som sitt hovedmål på dette saksområdet. Shaw kommenterer imidlertid hvordan Blair regjeringen i praksis har beveget

seg mot høyre i sitt syn på arbeidsledighet, blant annet at mennesker selv må sikre at de kan være aktuelle for arbeidsmarkedet (et.al).

Sosial likhet. New Labour fremholdt sin tradisjonelle politikk hvor de tilbød gratis utdanning og helsetjenester til alle som et ledd i at alle skulle ha like muligheter. Selv om New Labour ønsket å sikre bedre livsvilkår til de dårligst stilte har de ikke lyktes i å minske den materielle avstanden mellom fattig og rik. Shaw mener dette blant annet skyldes New Labours nye markedsorienterte syn på rettferdighet (et.al).

Arbeidsvern. New Labours policy om å ha et fleksibelt arbeidsmarked, satt store begrensninger med hensyn til sikkerheten og rettigheter for arbeidere. Det ga arbeiderne lite forhandlingsrom og ingen beskyttelse fra fagbevegelsen. Dette kan oppfattes å gjøre arbeidere sårbare for svingninger i økonomien og gi mer makt til arbeidsgivere. I følge Shaw står dette i skarp kontrast til den sosialdemokratiske verdien om arbeidervern, og viser hvordan New Labour har blitt et business-vennlig parti (et.al).

Solidaritet og kollektiv riskobeskyttelse. Her argumenterer Shaw for at velferdsstaten har blitt byttet ut med et selektivt sosialt redningsnett. Hvorvidt enkeltpersoner kvalifiserer for å motta hjelp, er basert på villigheten til å akseptere betalt arbeid. Shaw hevder også at samfunnet ikke lenger hverken er sosialt solidarisk eller kollektivt risikobeskyttende (et.al).

Endringene i New Labour var ikke bare politiske, men også organisatoriske. Partistrukturen frem til 1990-tallet var lagt opp slik at hvert medlem kunne delta på møter i sine lokallag for å velge representanter til fylkeslagene, og derfra videre til årsmøtet. Partipolitikken ble bestemt av årsmøtets delegater som var stemt frem av fylkeslagene, eller fagforeningene, før årsmøtet. På 1990-tallet ønsket ledelsen i partiet å kommunisere direkte med medlemmene for å unngå makten til aktivister i partiet og fagbevegelsen (Seyd 1999 :387).

“Labour's abandonment of delegatory democracy came about in stages following the party's savage electoral defeat in 1983, and then the subsequent electoral defeats in 1987 and 1992. In the opinion of the new leader, Neil Kinnock, and then after 1992, John Smith, the party's electoral unpopularity was due in large part to the fact that it had been captured by unrepresentative activists. Activists were the assiduous attenders of branch and constituency meetings with wide-ranging powers, including those of selecting and reselecting parliamentary candidates, determining constituency parties' votes for leader and deputy leader in 1983 and 1988 and in the annual elections of the constituency and women

representatives to the NEC, drawing up the resolutions and amendments submitted annually to the party conference and, finally, determining the voting behaviour of constituency parties' delegates to the annual conference” (Seyd 1999: 388).

Frem til 1983 ble partilederen valgt av partiets representanter i parlament. Mellom 1983 og 1993 var det flere typer valgordninger, men alle med en form av «electoral college», frem til 1993 da partileder ble valgt av medlemmene (Seyd:1999: 388-389).

Endringen som resulterte i New Labour er basert på kompliserte forhold både innad i partiet, men også av to forhold fra fortiden: Det som ble oppfattet som uansvarlig økonomiske styring, spesielt på 1970-tallet, og suksessen til Margaret Thatcher-regjeringenes økonomiske politikk blant annet med privatisering. (Mellroy 1998: 540). I løpet av den organisatoriske og politiske endringsprosessen, frem mot relanseringen av partiet som New Labour i 1994 ledet at Tony Blair, gikk Labour fra å være et sosialistisk arbeiderparti til å bli et mer liberalistisk markedsøkonomisk parti. Jeg går ikke nærmere inn på detaljene i den nye politikken – den tredje veien – siden dette ikke er avgjørende for tolkningen av resultatene fra min studie.

2.5 Tidligere forskning

Debatten om forholdet mellom politiske partier og interessegrupper handler i hovedsak om hva slags bånd de har seg imellom organisatorisk sett, og hvor tette/ løse disse båndene er. Det er enighet blant forskere og teoretikere om at det har vært forandring i forholdet mellom politiske partier og interessegrupper. Hovedspørsmålet er i hvilken grad.

Forskning på forholdet mellom politiske partier og interessegrupper, i dette tilfellet fagforeninger og fagbevegelsen, viser generelt at båndene er løsere nå enn de var på for eksempel 1950- og 1960-tallet. Det er imidlertid variasjoner fra land til land, og mellom ulike partier og interessegrupper.

Deler av faglitteraturen påpeker at forholdet mellom politiske partier og interesseorganisasjoner viste tegn på svekkelse fra rundt 1960. Allern og Bale påpeker blant annet at: *“Parties have apparently come to rely decreasingly on support from members and collateral organizations and increasingly on state resources, and with the erosion of traditional collective identities and old cleavages, party organizations in ‘old democracies’ have loosened their links to old allies like trade unions.»* (Allern & Bale 2012: 4).

Sosialdemokratiske partier og fagforeninger har tradisjonelt sett hatt sterke bånd. Mange sosialdemokratiske partier er blitt født ut av fagbevegelsen som f. eks Labour i Storbritannia og Arbeiderpartiet i Norge. I mange tiår har slike kombinasjoner av partier og fagforeninger jobbet mot de samme målene, og delt politiske interesser.

Det har, både tidligere og i nyere tid, blitt forsket mye på forholdet mellom den britiske fagbevegelsen og Labour, blant annet av Lewis Minkin (1976) og Thomas Quinn (2010) som undersøker dette fra ulike perspektiver.

Lewis Minkin (1976) analyserer ut i fra et historisk perspektiv når han ser på forholdet mellom Labour og den britiske fagbevegelsen. Han beskriver hvordan Labour og fagbevegelsen på 1960- og 1970-tallet begynner å skli fra hverandre både med hensyn til politikk, og med hensyn til hvilke interesser de representerer.

Thomas Quinn (2010) bruker en byttemodell for å undersøke om forholdet har blitt mindre svekket enn det teoriene skulle tilsi, fordi de fortsatt har gjensidig nytte av hverandre på tross av endrede strukturelle forhold. Som eksempel bruker han fagbevegelsens rekruttering av stemmer til Labour ved valg og økonomisk støtte. Han mener Labour fører en fagforeningsvennlig politikk og gir fagforeningen representasjonsrett i for eksempel komiteer i bytte mot økonomisk støtte og rekruttering av velgere. Han konkluderer med at det formelle forholdet midlertidig ble svekket mellom 1994 og 1997 når Labour forsøkte å distansere seg fra sitt økonomiske avhengighetsforhold til fagbevegelsen ved å forsøke å finansiere valgkampen via andre økonomiske støttespillere. Videre påpeker Quinn at forholdet deretter ble styrket, da Labour innså at de ikke klarte seg økonomisk uten fagbevegelsen.

Bale og Webb (in prep.) tar for seg de institusjonelle båndene mellom Labour og fagbevegelsen. I likhet med Quinn ser også de på forholdet som en byttehandel hvor fagbevegelsen gir penger til Labour og Labour gir løfter om fagbevegelsesvennlig politikk. De noterer seg at det er stor politisk avstand mellom Labour og fagbevegelsen på tross av institusjonelle bånd og at mellom-organisasjonelle relasjoner fortsatt eksisterer. De konkluderer også med at Labour er avhengig av den økonomiske støtten fra fagbevegelsen, og at fagbevegelsen ikke har noe annet parti å gå til for få politisk innflytelse.

I tillegg har også forskere som f.eks. John McIlroy studert slike forhold. I 1998 publiserte han «The Enduring Alliance? Trade Unions and the Making of New Labour 1994-1997» som omhandler forholdet mellom Labour og fagbevegelsen under Labours fornyelsesprosess fra

Labour til New Labour fra 1994-1997. Han beskriver her både endringene i Labour og endringene i fagbevegelsen, og hvordan disse endringene har ført til det han kaller et løsere forhold. Labour og fagbevegelsen har beveget seg i ulike politiske retninger, selv om de fortsatt har en del felles interesser. Han fremhever likevel at dette «løsere» forholdet kan bety et mer stabilt og mindre konfliktfylt forhold mellom Labour og fagbevegelsen enn det skulle tilsi, fordi forventningene til samarbeid og resultatet er lavere (McIlroy 1998).

2.6 Veien videre

Fra tidligere forskning vet vi en del om forholdet mellom Labour og fagbevegelsen. Det gjenstår likevel mange ubesvarte spørsmål. Mitt bidrag er at jeg vil undersøke om Catch-all parti-tesen kan bidra til å forstå utviklingen i forholdet mellom Labour og fagbevegelsen ved å undersøke fagbevegelsens politiske betydning uttrykt i Labours viktigste policy dokument, partiprogrammene. Jeg vil gjøre dette ved å velge ut ord som representerer fagbevegelsen, og ord som representerer andre typer interessegrupper. Deretter undersøke hvor mye plass de har fått i partiprogrammene over tid. Resultatet vil kunne indikere hvor politisk viktig fagbevegelsen er for Labour. Det vil også kunne si noe om hvor viktig andre typer interessegrupper er, i referanse til Catch-all parti-tesen slik jeg har beskrevet denne foran. Hvor mye plass Labour vier til fagbevegelsen i sine partiprogrammer kan også si noe om hvor opptatt Labour er av å ha bånd til fagbevegelsen.

Jeg vil se på utvalgte partiprogrammer for å undersøke hvordan Labour omtaler fagbevegelsen i de setningene der ord som representerer fagbevegelsen er nevnt. Dette for å gi begrepene en sammenheng ved at jeg undersøker om programmene omtaler fagbevegelsen positivt, negativt eller nøytralt.

Min hypotese er at jeg vil finne færre ord knyttet til fagbevegelsen i de senere partiprogrammene, og særlig etter 1997 da Labour hadde gjennomgått store politiske og organisatoriske endringer. Når det gjelder omtalen av fagbevegelsen forventer jeg at de er omtalt på en relativt positiv måte i de tidligste programmene. Min hypotese er at dette kan ha endret seg til en mer nøytral omtale i de senere programmene. Jeg forventer også at partiprogrammene har blitt lengre for å gjøre plass til å inneholde flere politikkområder, noe som gjøre det viktig å se på relative tall for hvor mange ganger et ord nevnes.

3 Data og metode

3.1 Introduksjon

I dette kapitlet presenterer jeg hvilke data jeg har valgt å analysere, og hvordan jeg vil gå frem metodisk for å gjennomføre studien. Jeg diskuterer også oppleggets styrker og svakheter. Kapitlet starter med presentasjon av forskningsdesignet. Deretter beskrives datamaterialet og bruken av dette. Et viktig moment er operasjonaliseringen av Catch-all parti-tesen, og utfordringene knyttet til validitet og reliabilitet.

3.2 Forskningsdesign

Studiens problemstilling, «*Har Labours omtale av fagbevegelsen i partiprogrammene forandret seg siden 1960-tallet i tråd med forventningene i Catch-all parti-tesen?*», har satt rammen for hvilket forskningsdesign det er riktig å benytte. Jeg har derfor valgt å bruke case-studie. Gerring (2007) definerer et case-studie på følgende måte:

“A case study may be understood as the intensive study of a single case where the purpose of that study is – at least in part – to shed light on a larger class of cases (population). Case Study research may incorporate several cases, that is, multiple case studies. However at a certain point it will no longer be possible to investigate those cases intensively.” (Gerring 2007: 20).

Studiet vil være komparativt ved at jeg sammenlikner caset med seg selv over tid. Jeg kunne eksempelvis ha valgt å gjennomføre en to-case-studie ved ta med et annet land for å se om deres dominerende parti på venstresiden har endret sin omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer i tråd med forventningene i Catch-all parti-tesene. Det ville i så fall vært naturlig å undersøke et liknende case, som for eksempel et av de gamle europeiske demokratiene.

Formodentlig ville begge metoder (én case vs to-case) gitt et godt grunnlag for å belyse problemstillingen. Jeg har sett det som viktig å gå grundig inn i én case fremfor å inkludere flere case med mindre mulighet til å gå i dybden i caset Storbritannia. Validitet blir gjerne delt opp i indre og ytre validitet. Indre validitet betyr at vi måler det vi ønsker å måle. Ytre

validitet handler om hvorvidt vi kan generalisere resultatet til andre case. Det kan være vanskelig å oppnå både høy indre og høy ytre validitet. Jo mer detaljert og avgrenset vi går inn i et case, jo mer sannsynlig er det at det kan oppnås høy indre validitet. På den andre siden kan da casen blir så snever at det blir vanskelig å generalisere til andre case. I min studie vil trolig den indre validiteten bli relativt høy, mens den ytre nok vil bli lav. I valg av metodisk tilnærming (analyse av Labour/fagbevegelsen gjennom noen ti-år) ligger at resultatene neppe kan generaliseres til andre land.

Det er også andre begrensninger i muligheten til tilfredsstillende å kunne sammenlikne Storbritannia med andre land. Fagbevegelsen i Storbritannia er ikke organisert i en eller flere store fellessammenslutninger, som er vanlig i mange andre land. I Storbritannia er mange av fagforeningene tilsluttet fagforeningskongressen TUC (Trade Union Congress). TUC er ikke et organ som på samme måte som for eksempel LO i Norge kan ta, eller tar, beslutninger på vegne av fagforeningene som er tilsluttet TUC. Dette fører til at den enkelte fagforening ofte forhandler og lobbyer på egne vegne.

For øvrig mener jeg det kan være fruktbart og interessant å undersøke caset Storbritannia i seg selv. To-partisystemet og den sosiale strukturen med et relativt sterkt klasseskillet, er annerledes enn i de fleste andre land. Storbritannia, som et case blant flere, ville derfor trolig gjort det vanskeligere å trekke generelle konklusjoner. Fagbevegelsen i Storbritannia er også organisert på en annen måte enn i mange andre land som kunne være aktuelle i en sammenlikning.

Jeg mener Storbritannia, nærmere bestemt Labour og fagbevegelsen, er interessant i seg selv. Dette gjelder både med tanke på deres historisk nære forhold, og de ideologiske og organisatoriske forandringen som kom med New Labour i 1997. Kjernen i problemstillingen jeg ønsker å belyse er forholdet mellom Labour og fagbevegelsen i Storbritannia, og ikke først og fremst situasjonen i Storbritannia sammenliknet med andre land.

3.3 Datamateriale

Partiprogram er velegnet til den typen analyse jeg legger opp til. Et partiprogram dekker de politiske hovedområdene et parti er opptatt av å fremme når partiprogrammene formes. De fremhever partiets politiske agenda fremover, og hva de vil gjennomføre hvis de skulle vinne

valget. Budge (2001) fremhever at partiprogrammer er unike analysematerialer fordi de er et av de få stedene hvor et parti uttrykker seg kollektivt om partiets politikk.

«Election programmes also have a special standing as the only collective policy statement that parties as such ever make. No other source represents the combined views of the party as an organization. Constitutional provisions usually specify a series of formal processes through which the programme is composed and approved - preparation by the leadership, discussion at various levels of the organization and endorsement by a representative gathering of the party» (Budge 2001: 211).

Partiprogrammene er dermed dokumenter der partiet kollektivt beskriver hvilke politiske saker partier ønsker å fremme. Dokumentene er i en viss forstand uavhengig av interne uenigheter, eller hva enkeltpersoner i partiet måtte mene ved at de normalt er grundig behandlet og vedtatt av øverste organ i partiet. Bruk av partiprogrammer som analysemateriale vil også i utgangspunktet være en god forutsetning for å kunne ha god validitet ved at avsender og mottaker alltid er de samme (henholdsvis parti og velger).

Partiprogrammer, hovedsakelig laget i forbindelse med valg, er konkrete og er ment å være enkle for velgerne å lese. Dette gjør programmene godt egnet som analysemateriale fordi det gjennomgående ikke trengs stor grad av tolkning. Det er likevel verdt å merke seg at det ofte i partiprogrammer brukes retorikk for å treffe flest mulig velgere. Denne typen retorikk vil trolig være relativt konsistent gjennom de fleste partiprogrammer, og dermed neppe ha nevneverdig påvirkning på partiprogrammers egnethet som analysemateriale.

Kan vi så forvente at fagbevegelsen omtales i partiprogrammene? Gjennom mange ti-år har det vært et nært forhold mellom Labour og fagbevegelsen. Det er derfor sannsynlig at fagbevegelsen, enten direkte eller indirekte via ord som representerer fagbevegelsen, vil være omtalt i et partiprogram. Dette gjelder særlig i de delene av programmet som omtaler industripolitikk, arbeidspolitikk osv. Siden et partiprogram i hovedsak er et policy dokument som lages i forbindelse med valg, er det rimelig å anta at partiprogrammene brukes til å presentere hvilke saker partiet er opptatt av å fremme for velgerne. Med det båndet det har vært mellom Labour og fagbevegelsen har mange av velgerne til Labour (iallefall historisk) vært knyttet til både fagbevegelsen og Labour. Fagbevegelsen har historisk skaffet Labour mange velgere, og det vil derfor være sannsynlig at Labour omtaler fagbevegelsen i sine partiprogrammer, om så bare for å verve velgere.

For øvrig vil trolig studie av partiprogrammene som kilde til å belyse problemstillingen kunne gi et nytt bidrag til forståelse av problemstillingen. Så vidt jeg kjenner til har det ikke tidligere vært gjennomført studier av problemstillingen basert på analyse av partiprogrammene.

3.3.1 Tidsramme for studien: Utvalg av partiprogram

I den kvantitative ordtellingsdelen har jeg valgt å bruke Labours partiprogrammer fra parlamentsvalgene fra og med 1959 til og med 2010, i alt 13 partiprogrammer (2 i 1974 på grunn av nyvalg). Fordi jeg i studien vil undersøke om Labour har endret omtalen av fagbevegelsen fra 1960-tallet, har jeg også valgt å ta med partiprogrammet fra 1959 for å ha en tidlig referanseramme. Jeg har valgt kun å bruke partiprogrammer fra de nasjonale valgene. Dels har det vært nødvendig å begrense antallet. I tillegg vil det være rimelig å anta at de nasjonale partiprogrammene representerer Labours politikk i seg selv, uten at man må inkludere partiprogrammer fra lokalvalg. Jeg mener at de 13 partiprogrammene, som spenner over 51 år, bør være tilstrekkelig til å kunne observere eventuell utvikling over tid

Tabell 1. Oversikt over Labours partiprogrammer 1959-2010.

Valgår	Partileder	Valgvinner	Partiprogramtittel
1959	Hugh Gaitskell	Conservative	Britain Belongs to You
1964	Harold Wilson	Labour	The New Britain
1966	Harold Wilson	Labour	Time for Decision
1970	Harold Wilson	Conservative	Now Britain's Strong - Let's Make it Great to Live In
February 1974	Harold Wilson	Hung (Labour)	Let us work together - Labour's way out of the crisis

October 1974	Harold Wilson	Labour	Britain Will Win With Labour
1979	James Callaghan	Conservative	The Labour Way is the Better Way
1983	Michael Foot	Conservative	The New Hope for Britain
1987	Neil Kinnock	Conservative	Britain will win with Labour
1992	Neil Kinnock	Conservative	It's time to get Britain working again
1997	Tony Blair	Labour	New Labour because Britain deserves better
2001	Tony Blair	Labour	Ambitions for Britain
2005	Tony Blair	Labour	Britain Forward, Not Back
2010	Gordon Brown	Hung Conservative-Liberal Coalition	A future fair for all

<http://www.labour-party.org.uk/>

Jeg vil også benytte meg av en kvalitativ innholdsanalyse. Jeg ser på hvordan fagbevegelsen blir omtalt i ett partiprogram fra hvert tiår. Jeg har tilstrebet at det nærmest mulig er ti år i mellom partiprogrammene. Ettersom det ikke har vært et jevnt antall valg per tiår vil det ikke være mulig å få nøyaktig ti år imellom.

Jeg har valgt å bruke følgende 6 partiprogram i den kvalitative tekstanalysen: 1959, 1966, 1979, 1987, 1997 og 2010. Hvis ordtellingen viser at ett eller flere partiprogrammer skiller seg vesentlig ut, vil jeg undersøke nærmere om dette skiller seg ut fra andre fra samme periode.

3.4 Metode

For å svare på min overordnede problemstilling, samt de tre underspørsmålene, benytter jeg en kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ analyse av dokumentene. Den kvantitative delen består av ordtelling av utvalgte ord og ordsammensetninger i Labours partiprogram fra 1959-2010. Jeg analyserer ord og ordsammensetninger som er uttrykk for fagbevegelsen. Jeg analyserer også ord og ordsammensetninger som er uttrykk for andre typer interessegrupper. I den kvalitative delen av analysen benytter jeg innholdsanalyse for å se om Labours omtale av fagbevegelsen har endret seg.

Klaus Krippendorff (1980) definerer innholdsanalyse som «... *a research technique for making replicable and valid inferences from data to their context.*» (Krippendorff 1980: 21). Formålet med innholdsanalyse er å analysere en tekst for å kunne tolke den i en sammenheng. I sin definisjon av innholdsanalyse fremhever Krippendorff at innholdsanalysen må være etterprøvbart slik at andre forskere, på et annet tidspunkt, kan gjennomføre den samme analysen og få det samme resultatet. Han fremhever også at det må kunne trekkes valide slutninger fra dataene som analyseres til sammenhengen den analyseres i. Målet i denne typen forskningsprosjekt er å ha høyest mulig grad av validitet, samt at vi får det samme resultatet ved gjentatte målinger.

For å kunne oppnå dette har Krippendorff (1980:29) utviklet et rammeverk for innholdsanalyse bestående av seks punkter:

1. *The data as communicated to the analyst*
2. *The context of the data*
3. *How the analyst's knowledge partitions his reality*
4. *The target of a content analysis*
5. *The inference as the basic intellectual task*
6. *Validity as the ultimate criteria of success.*

«The framework is intended to serve three purposes: prescriptive, analytical and methodological. It's prescriptive in the sense that it should guide the conceptualization and the design of practical content analyses for any given circumstance; analytical in the sense that it should facilitate that critical examination of content analysis results obtained by

others; and methodological in the sense that it should direct growth and systematic improvements of methods for content analysis.» (Krippendorff 1980:29).

Når det gjelder reliabilitet i innholdsanalyse vil vi kunne oppnå høy reliabilitet om vi følger f.eks. Krippendorffs rammeverk. Å måle forekomsten av et ord, som i mitt studie, er både enkelt etterprøvbart og enkelt å dokumentere, noe som gir høy reliabilitet.

Hvis det er høy forekomst av de forhåndsbestemte ordene knyttet til fagbevegelsen i Labours partiprogrammer i flere partiprogram over tid fra 1960-tallet, har Labour ikke endret på hvor mye plass de vier til fagbevegelsen i sine partiprogrammer. Dette ville i så fall bryte med forventningene i Catch-all parti-tesen. Lavere forekomst av ord knyttet til fagbevegelse i Labours partiprogrammer fra 1960-tallet kan indikere at fagbevegelsen ikke har vært viktige nok til å bli viet nevneverdig plass i partiprogrammene. Dette vil i så fall være i tråd med Catch-all parti-tesen. Tesen forutsetter at et Catch-all parti har hatt et nært forhold til fagbevegelsen frem til 1960-tallet, men så blir mer opptatt av å nå ut til et mangfold av velgere og interessegrupper og dermed ikke er like interessert i å ha et nært forhold til fagbevegelsen.

Hvis forekomsten av ord som er knyttet til andre typer interessegrupper er generelt høy eller lav, vil dette ikke ha betydning for å besvare problemstillingen. Det er imidlertid viktig å sammenlikne antall treff på ordene som er knyttet til fagbevegelsen, og antall treff på ordene som er knyttet til andre typer interessegrupper. Hensikten er å undersøke om det er et økende antall treff på søkeordene knyttet til andre typer interessegrupper samtidig som antallet treff på ord som er knyttet til fagbevegelsen synker fra 1960-tallet. Det vil være et eventuelt slikt skifte som er i samsvar med forventningen i Catch-all parti-tesen.

Det er imidlertid vanskelig å si noe om hva som er høy eller lav forekomst. Jeg vil derfor i all hovedsak sammenlikne antall treff av ord over tid.

Jeg mener at bruk av henholdsvis kvalitativ og kvantitativ metode kan gi et godt bilde av eventuelle endringer med hensyn til hvor mye plass, og hva slags omtale, fagbevegelsen får i partiprogrammene. Jeg ønsker også å bruke en kombinasjon av disse for å kunne besvare problemstillingen mest mulig utfyllende. Ved kun å benytte telling av ord og ordsammensetninger, får vi oversikt over antall ganger gitte ord knyttet til fagbevegelsen eller andre interessegrupper blir brukt, og om det er en endring i antall ord over tid. Ved også å benytte innholdsanalyse, ser vi hvordan fagbevegelsen blir omtalt i partiprogrammene, og om

det har vært en endring i hvordan de omtales (positivt/nøytralt/negativt). Det er også interessant å se hvordan fagbevegelsen er omtalt uavhengig av hvor mange treff de måtte få i ordtellingsanalysen. Omtalen vil kunne si oss mer om sammenhengen, enn bare om ordet fikk treff eller ikke.

I innholdsanalysen vil jeg oppsummere hvordan fagbevegelsen blir omtalt i partiprogrammene ved å se på setningene der ord som er direkte knyttet til fagbevegelsen brukes i de utvalgte partiprogrammene illustrert med eksempler. Jeg vil i hovedsak se på om fagbevegelsen omtales positivt eller nøytralt (eventuelt negativt), og om dette forandres over tid. Jeg er også åpen for at fagbevegelsen omtales negativt, men det er relativt usannsynlig fordi Labour neppe ønsker å gi fagbevegelsen negativ omtale i partiprogrammene sine. Trolig ville det da vært mer nærliggende at fagbevegelsen ikke nevnes i det hele tatt.

Partiprogrammene har forskjellig lengde. Jeg har derfor laget en oversikt over lengden på de undersøkte partiprogrammene. Trolig har partiprogrammene blitt lengre i senere tid siden det har blitt mange flere politiske saker som må omtales. Hvis ett partiprogram er dobbelt så langt som et annet, men begge har like mange treff på et ord, vil det relativt sett være halvparten så mange i det lengste programmet. Det vil derfor kunne gi et skjevt bilde å bare bruke de absolutte tallene i diskusjonen av funnene i analysen. Jeg regner derfor i prosent for å vise andelen av treffene hvert søkeord har i forhold til lengden på partiprogrammet. Dette indikerer også om det har vært stabilitet i antallet ganger de forskjellige ordene er nevnt, relativt sett i forhold til størrelsen på partiprogrammet.

Det vil ikke være unaturlig å anta at denne prosentandelen kan bli lav. Jo lengre partiprogrammene er, jo mer sannsynlig vil det også være at programmet omfatter mange politiske felt som ikke direkte berører fagbevegelsen. Hvis vi kun ser på prosenten av hvor stor andel ord fagbevegelsen får i et langt program, vil ikke den lave prosentandelen nødvendigvis gi noe representativt bilde av hvor politisk viktig fagbevegelsen er for Labour.

Jeg grupperer søkeordene som er knyttet til fagbevegelsen og ordene som er knyttet til andre typer interessegrupper. Deretter regner jeg prosent for hvor mange treff de får i forhold til hverandre i hvert av partiprogrammene. Dette for å kunne besvare den delen av problemstillingen som omhandler hvorvidt fagbevegelsen kan ha tapt plass i partiprogrammene til fordel for andre typer interessegrupper. Både de absolutte tallene og prosenttallene kan hver for seg gi et skjevt inntrykk av langtidstrenden i partiprogrammet. Jeg tar derfor med begge deler i min analyse av funnene.

3.5 Operasjonalisering av Catch-All parti-tesen

Jeg har i dette studiet valgt å konsentrere meg om to av fem elementer som Catch-all parti-tesen mener karakteriserer endringsprosessen mot å bli et Catch-all parti:

d) Deemphasis of the class-gardée, specific social-class or denominational clientele, in favour of recruiting voters among the population at large.

e) Securing access to a variety of interest groups for financial and electoral reasons»

Jeg konsentrerer meg om punkt e), men har også valgt å ta med d) som kan belyse grupper som representeres av e). Punkt d) innebærer at et Catch-all parti har mindre oppmerksomhet mot klasseskille og tradisjonelle kjernevelgere, for å skaffe velgere blant hele befolkningen. Ettersom kjernevelgerne til Labour tradisjonelt har vært arbeidsklassen, med deres nære parallelle forhold til fagbevegelsen, mener jeg det er naturlig også å ta med punkt d).

Jeg har valgt å operasjonalisere Catch-all tesen på følgende måte:

Tabell 2. Operasjonalisering av Catch-all parti-tesen

Fagbevegelsen	Andre typer interessegrupper	Sosiale grupper (Kjernevelgere)	Sosiale grupper (Andre velgere)
Union(s)	Pressure group(s)	Worker(s)	Service Worker(s)
Trade Union(s)	Interest group(s)	Factory Worker(s)	Admin. and Clerical
Labour Group(s)	Organized Interest(s)	Working Class	Middle Class
	Voluntary Association(s)	Blue Collar	White Collar
	Voluntary		Employee(s)
	Organisation(s)		
	Association(s)		
	Organisation(s)		
	Employer(s)		

I operasjonaliseringen omtaler jeg det jeg har valgt å kalle “andre typer interessegrupper” og “andre sosiale grupper”. Med “andre typer interessegrupper” mener jeg i denne sammenheng alle andre non-governmental interesseorganisasjoner som ikke dekkes av fagbevegelsen. Med “andre sosiale grupper” mener jeg sosiale grupper som historisk ikke har vært en del av Labours kjernevelgere.

Det kan være en vanskelig avveining å velge søkeord i en ordtellingsanalyse. For å gi en solid vurdering av problemstillingen må analysen omfatte alle ord som er et uttrykk for fagbevegelsen som brukes i partiprogrammene og alle ord som er et uttrykk for andre typer interessegrupper. Det er viktig at alle ord som kunne ha fått treff for enten den ene eller den andre gruppen ikke utelates, i så fall ville resultatet av analysen ikke vært valid.

Jeg har derfor valgt å ta med mange søkeord for å sikre at jeg dekker flest mulige ord, for å unngå å underrapportering. Hvis enkelte av de valgte ordene ikke får noen treff i noen år, vil disse ordene blir utelatt fra figurene. Dette gjør det lettere å tolke figurene. Jeg omtaler dette i analysedelen, samt legger ved originaltellingene i tabellform i vedlegget.

Om det skulle være slik at det er noen ord som ikke får noen treff noen år, kan dette bety at ordet ikke er relevant, eller at ordet som temaet er knyttet til ikke er relevant for partiet som har utarbeidet partiprogrammet. Vi kunne her ha tenkt oss at vi kunne valgt å lage en indeks for fagbevegelse, og en indeks for andre typer interessegrupper. De ordene som ikke får treff kunne ha talt som 0, og vi kunne ha delt antall treff på antall søkeord. Jeg har bestemt meg for ikke å gjøre dette, fordi jeg ikke kan garantere at listen over ord er uttømmende. Hadde det eksistert en satt liste over ord som brukes om fagbevegelsen og andre interessegrupper i partiprogrammer, kunne jeg ha valgt å la ord som ikke får noen treff i noen år, telle som 0. Da dette ikke er tilfellet, er det vanskelig å vite om ord som ikke får treff er utelukket med vilje og burde ha hatt treff, eller om ordet ikke brukes i partiprogrammer.

Catch-all parti-tesen gir en forventning om at antall ord som er knyttet til fagbevegelsen skal bli redusert fra 1960-tallet, og at ord som er knyttet til andre typer interessegrupper vil øke. Bakgrunnen for dette er hypotesen om at partiene er mindre opptatt av å være knyttet til spesifikke interessegrupper (i dette tilfellet fagbevegelsen) og mer interessert i å sikre seg adgang til mange forskjellige interessegrupper. Ord som ikke får noen treff i noen av årene vil da ikke kunne bidra til å si noe i forhold til forventningene til Catch-all parti-tesen siden de ikke er nevnt og antall nevninger dermed hverken går opp eller ned, men de vil rapporteres og diskuteres.

Det kan være problematisk å gruppere slik som jeg har gjort ettersom det ikke er like mange ord i hver kategori. Jeg kommer imidlertid ikke til å sammenlikne en gruppe med en annen, men heller sammenlikne gruppene med seg selv over tid. Det blir også en tydeligere tendens når jeg grupperer ordene, fremfor kun å se på hvert enkelt ord for seg selv. En annen utfordring med gruppene er at noen ord er knyttet spesifikt til det jeg undersøker, som for eksempel «trade union(s)» og «interest group(s)», mens andre er mer generelle, som for eksempel «worker(s)» og «middle class». Det er derfor viktig å ta hensyn til disse svakhetene ved eventuelle sammenlikninger.

Enkelte ord som er valgt kan by på utfordringer. Ordet «Organisation(s)» kan for eksempel favne bredt og gis ulike tolkninger. Jeg vil derfor være nøye med å undersøke i hvilken sammenheng ordet blir brukt, og hva slags organisasjon det gjelder. Min hovedtanke ved valg av ordet er frivillige og internasjonale organisasjoner ettersom disse regnes som interessegrupper. Jeg vil i diskusjonen av funnene presisere om eventuelle treff er relevante for mitt studie. Det samme gjelder ordet «Association». Her vil jeg også være nøye med å sjekke at det omtaler frivillige organisasjoner/stiftelser som regnes som interessegrupper.

Jeg har blant søkeordene valgt å inkludere ordet «Employer(s)». Det kan settes spørsmålstegn ved hvorvidt Labour er interesserte i arbeidsgivere i den grad at de nevnes i partiprogrammene. Siden arbeidsgivere ofte er motparten til fagforeningene og fagbevegelsen, ønsker jeg likevel å inkludere ordet for å representere andre typer interessegrupper.

Ordet «Employee(s)» er utfordrende med hensyn til hvilken kategori det passer best inn i. Jeg har valgt å plassere det i «sosiale grupper andre velgere». Jeg har valgt dette fordi «Employee(s)» dekker alle arbeidstakere, og det ville være vanskelig å forsvare at disse mest sannsynlig er kjernevelgere. Ordet «Worker(s)» representerer mer den «vanlige arbeider» og jeg har derfor plassert dette ordet i «kjernevelgere», selv om innholdet kan ha endret seg over tid.

Jeg har vurdert å ta med ordet TUC i ordtellingen. Jeg valgte imidlertid å ikke inkludere dette i søket, ettersom det er vanskelig å finne et tilsvarende søkeord som er direkte knyttet til andre interessegruppers hovedsammenslutninger. Det ville derfor kunne oppstå en skjevhet i datamaterialet om jeg hadde tatt med TUC. Jeg gjør likevel et kontrollsøk på TUC, som vil fremgå i vedlegget til denne studien. Dette inngår i diskusjonen av funnene eller i figurene.

I ordtellingsdelen vil jeg søke på alle søkeordene i hvert partiprogram ved å bruke ordtellingsfunksjonen i Word. Jeg loggfører alle relevante treff i en datamatrikse som vil legges med som vedlegg. I presentasjonen i neste kapittel vil jeg benytte meg av figurer for å vise hvordan resultatet av ordtellingen fordeles seg grafisk. I vedlegget vil det også finnes en liste over eventuelle treff på søkeordene som ikke er relevante for min studie, og dermed ikke er tatt med i datamatriksen eller i figurene. Ved å søke på for eksempel ordet union, er det ikke unaturlig å tenke seg at vi kan få treff som «Soviet Union» og «European Union», som selvsagt ikke skal telles med i analysen.

3.5.1 Kjernesaker for fagbevegelsen og Labours kjernevelgere

Jeg vil søke på de mest relevante ordene for kjernesaker som fagbevegelsen og Labours egne kjernevelgere er opptatt av, for å se hvor mye plass Labour vier til disse sakene i sine partiprogrammer. Jeg velger å gjøre dette som en underbygning av resultatene jeg finner i min hovedanalyse av ord som kan knyttes til fagbevegelsen og kjernevelgere. Jeg mener det kan være både relevant og interessant å se hvorvidt kjernesakene til fagbevegelsen og kjernevelgere vies plass i partiprogrammet. Dette kan si noe om Labours vilje og interesse i å fremme saker som er viktige for fagbevegelsen og kjernevelgere. Jeg har derfor valgt følgende søkeord til denne delen av analysen:

Tabell 3. Kjernesaker for fagbevegelsen og Labours kjernevelgere

Kjernesaker for fagbevegelsen og Labours kjernevelgere
«Working Condition(s)»
«Wage(s)»
«Salary/Salaries»
«Unemployment/Unemployed»
«Employed/Employment»

3.6 Comparative Manifestos Project

Jeg vil i tillegg til dette legge frem hovedtrendene fra Comparative Manifestos Project (CMP) som omhandler kategoriene «Labour Groups Positive», «Labour Group Negative» og «Middle Class and Professional Groups». Jeg har valgt å inkludere resultatene fra CMP ettersom de allerede er tilgjengelige, og kan fungere som en form for validering av mine funn, selv om det ikke er nøyaktig det samme som jeg har studert. De tre kategoriene jeg har valgt å inkludere representerer i hovedsak det jeg har undersøkt.

Comparative Manifestos Project (CMP) ble startet av en gruppe forskere fra European Consortium for Political Research i 1979. De som startet prosjektet oppga at deres mål var: *«to investigate the ideology and strategy of post-war parties across countries within a common framework, so as to facilitate comparisons and ultimately to support generalizations about the way parties shape their appeals»* (Budge et al, 1987: 17).

I CMP måles det blant annet hvor mye plass partiene gir til politikkområder i sine partiprogrammer. Disse politikkområdene deles in i 56 kategorier, og alle setninger, og kvasi-setninger (lange setninger med endringer i innhold eller mening mellom komma eller kolon) i partiprogrammene blir kodet og plassert inn i kun en uttømmende kategori (Budge et al, 1987:24).

CMP har blitt kritisert blant annet av Gemenis (2012) som skriver: *«The Comparative Manifestos Project (CMP) data are the most popular source for parties' positions on the Left-Right and other ideological and policy dimensions. Over the past few years, several researchers have identified various methodological problems in the CMP data, but third-party users rarely acknowledge them.»* (Gemenis 2012:1). CMP har likevel blitt den mest populære metoden for studier av partiprogrammer, ettersom den baserer seg på tidsseriedata hvor man kan sammenlikne land og partier over mange år, og alle partiprogrammer blir kodet på samme måte.

4 Analyse og funn

4.1 Introduksjon

I dette kapitlet presenterer jeg funnene jeg har gjort i ordtellingsanalysen og innholdsanalysen. Jeg begynner med den kvantitative delen hvor jeg viser resultatene i figurer og kommenterer disse. Jeg presenterer også prosenteringen som er gjort av treffene, og en figur av resultatene fra CMP. I den kvalitative delen fremlegger jeg hvordan Labour har omtalt fagbevegelsen i de utvalgte partiprogrammene, og i hva slags type saker, illustrert med sitater fra partiprogrammene.

4.2 Kvantitativ ordtellingsanalyse

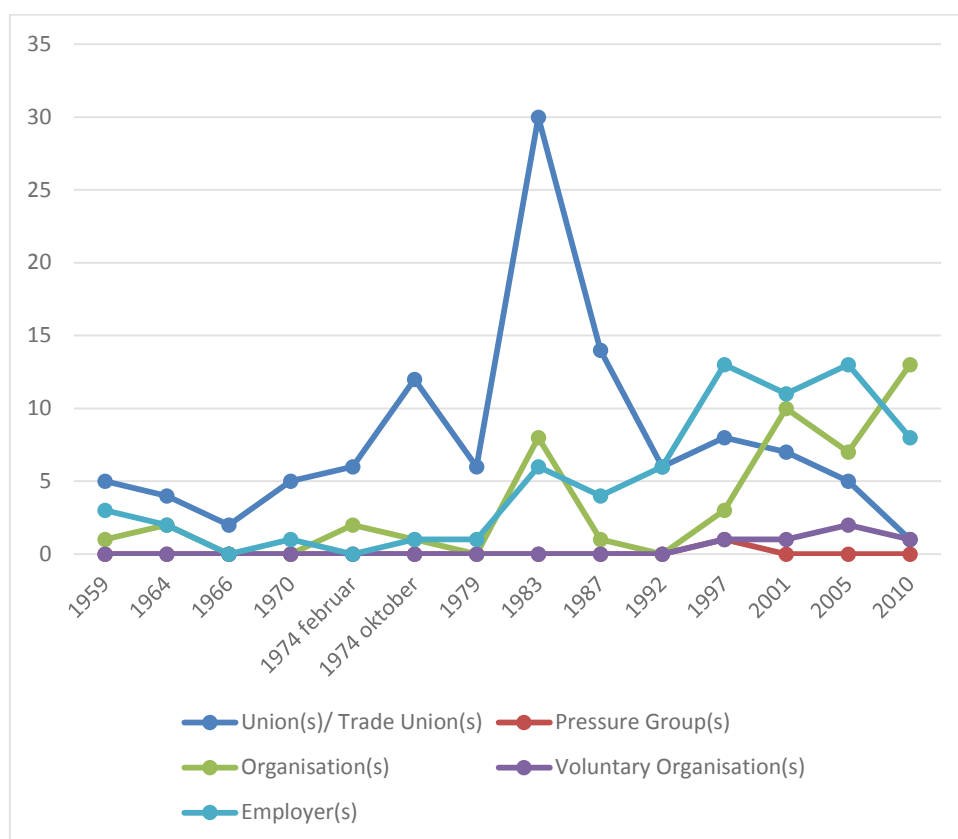
Den kvantitative delen av analysen består av en ordtellingsanalyse hvor jeg har søk på antall ganger hvert av de utvalgte ordene er nevnt i alle partiprogrammene:

Tabell 4. Operasjonalisering av Catch-all parti-tesen (gjentakelse fra kapittel 3)

Fagbevegelsen	Andre interessegrupper	Sosiale grupper (Kjernevelgere)	Sosiale grupper (Andre velgere)
Union(s) Trade Union(s) Labour Group(s)	Pressure group(s) Interest group(s) Organized Interest(s) Voluntary Association(s) Voluntary-Organisation(s) Association(s) Organisation(s) Employer(s)	Worker(s) Factory Worker(s) Working Class Blue Collar	Service Worker(s) Admin. and Clerical Middle Class White Collar Employee(s)

Jeg vil i denne delen av studiet presentere tre figurer som viser resultatet av ordtellingsanalysen. De ordene som ikke fikk noen treff i noen av partiprogrammene er ikke inkludert i grafene, men resultatene vises i tallmaterialet som er inkludert i vedlegget, og jeg

vil kommentere ordene som ikke har fått noen treff. Jeg har valgt å slå sammen Union(s) og Trade Union(s), fordi disse brukes om hverandre, men refererer til det samme. Jeg har søkt på entallsformen av alle ord for å få med alle treff der flertallsformen bare er å legge til en s, som for eksempel «Worker(s)» og «Association(s)». På ordet «Salary/Salaries» har jeg søkt på begge ordene for å få med alle ganger de er nevnt, men slått sammen tallene til en kategori, da dette omtaler det samme, det samme gjelder for «Unemployed/Unemployment».

Figur 1. Forekomst av ord i Labours partiprogrammer 1959-2010. Fagbevegelsen og andre typer interessegrupper.

Denne figuren viser utviklingen i hvor mange ganger de ulike ordene knyttet til fagbevegelsen og andre typer interessegrupper nevnes i Labours partiprogrammer fra 1959 og frem til 2010. «Interest Group(s)», «Organised Interest(s)» og «Voluntary Association(s)» fikk ingen treff i noen av partiprogrammene. Når det gjelder ordet «Association(s)» var de eneste treffene relatert til noe som heter «Housing Association». «Housing Assosication» er private organisasjoner som tilbyr en form for sosialboliger til mennesker som trenger dette. Jeg har valgt å ikke inkludere dette selv om det er private organisasjoner, ettersom de reguleres av staten og får statsstøtte, og min definisjon av interessegrupper er non-governmental.

Av de fem ordene som vises i denne figuren er det ett som dekker fagbevegelsen og fire som dekker andre typer interessegrupper. I figuren ser vi at «Union(s)/Trade Union(s)», som fanger opp både fagforeninger og fagbevegelsen, har fått klart flest treff. Alt fra to nevninger i 1966 til 30 nevninger i 1983. Som vi også ser får ordet «Union(s)/Trade Unions(s)» et betydelig hopp i 1983. Hvis man ser bort i fra det store hoppet i 1983, ser man en ganske jevn kurve i nevningen av «Union/Trade Union» selv om det er en variasjon på mellom 2 og 14 ganger ordet er nevnt, og man ser en nedadgående trend fra 1997. Vi kan likevel si at det er en jevn langtidstrend (bortsett fra 1983 som avviker fra den generelle trenden). Den «nedadgående» trenden fra 1997 og frem til 2010 er fortsatt på nivå med antall ganger «Union(s)/Trade Union(s)» er nevnt mellom 1959 og 1974.

Når det gjelder andre typer av interessegrupper, ser vi at det er fire av ordene som jeg har søkt på som fikk treff. Av disse er det ordet «Employer(s)» som har fått flest treff. Dette er litt overraskende med tanke på min diskusjon av om Labour i det hele tatt ville ha noen interesse i å omtale arbeidsgiver i sine partiprogrammer. Man kan se på figuren at «Employer(s)» hadde en jevn kurve med relativt få nevninger frem til 1983, og at det etter dette har lagt seg på en relativt jevn kurve med en del flere nevninger enn i 1983. «Organisation(s)» ligger lavt på figuren frem til det gjør et lite hopp i 1983, og fortsetter lavt frem til det får en oppadgående kurve fra 1997. «Pressure Groups» fikk kun ett treff, en gang i 1997. Langtidstrenden når det gjelder de fire ordene som representerer andre typer interessegrupper er at de frem til 1992 får færre treff enn «Union(s)/Trade Union(s)», men «Organisation(s)» og «Employer(s)» får marginalt flere etter 1997.

Ved første øyekast kan det se ut som om denne figuren viser at Labour har gitt mindre plass til fagbevegelsen, og mer plass til andre typer interessegrupper fra 1997. Det er imidlertid liten forskjell i antall trefford som knyttes til fagbevegelsen og ord som knyttes til andre typer interessegrupper. Fagbevegelsen får også treff, og det er ikke færre antall treff enn de fikk i 1959-74, med unntak av i 2010. Det er heller ingen jevn nedgang i antall nevninger fra 1960-tallet. Jeg mener dette ikke er nok til å konkludere med at Labour har gitt mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer fra 1960-tallet.

Figur 2. Forekomst av ord i Labours partiprogrammer 1959-2010. Kjernevelger og andre velgere.

Denne figuren viser utviklingen i antall ganger ordene som er knyttet til de to sosiale gruppene (kjernevelgere og andre velgere) jeg har talt er nevnt. «Factory Worker(s)», «Blue Collar», «Administrative and Clerical» og «White Collar» fikk ingen treff.

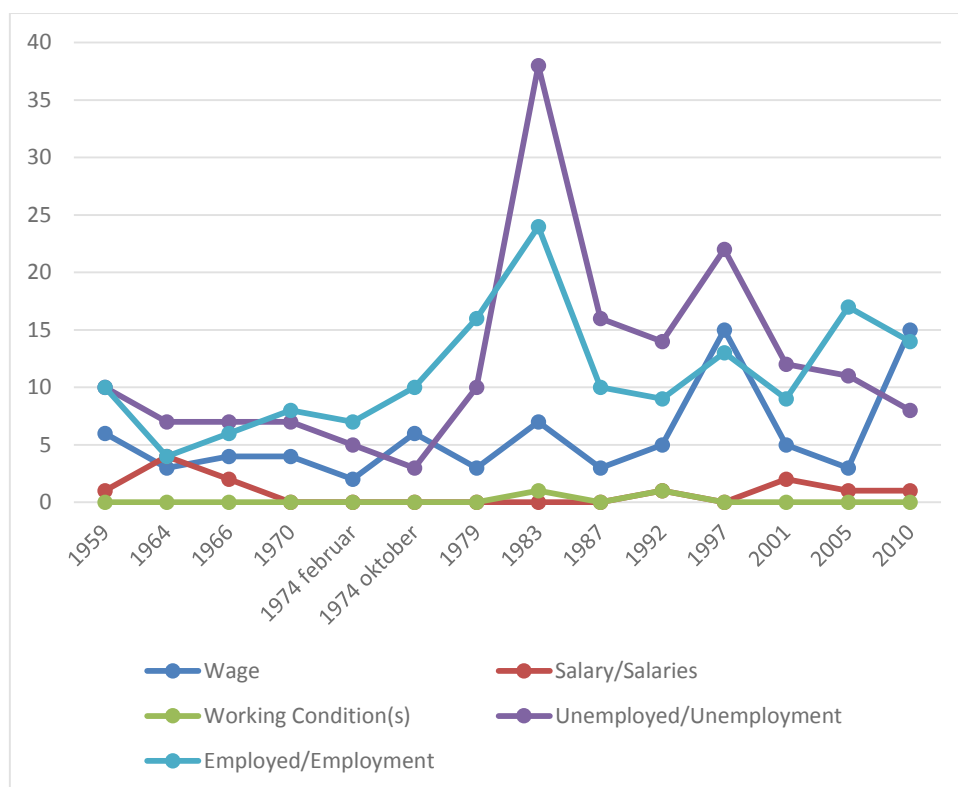
Av de fire ordene knyttet til Labours kjernevelgere er det kun to som fikk treff, «Worker(s)» og «Working Class». Man ser at «Worker(s)» har vært ganske stabilt med unntak av et stort hopp i 1983, fulgt av en nedgang i 1992-97 og med god stigning igjen i 2010. Langtidstrenden viser at «Worker(s)» får et relativt stabilt godt antall treff (med unntak av hoppet i 1983). «Working Class» har kun ett treff i 1997, noe som betyr at langtidstrenden er at «Working Class» sjelden blir nevnt i Labours partiprogrammer.

Av de fem ordene som er knyttet til andre sosiale grupper, er det tre som har fått treff. «Employee(s)» har ligget ganske stabilt lavt, men fått en relativt jevn oppgang fra 1992. «Service Worker(s)» har fått to treff og «Middle Class» har kun ett treff. For disse ordene kan man derfor si at langtidstrenden er at de stort sett ikke blir nevnt i Labours partiprogrammer.

Selv om det er flere ord som har fått treff og som knyttes til andre velgere enn kjernevelgerne, har likevel ord som knyttes til kjernevelgerne flere treff enn ord som knyttes til andre velgere.

Hovedtrendene i begge figurene viser at Labour ikke vier noe særlig mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer, over tid. Det er en klar oppgang i antall ganger ord knyttet til fagbevegelsen nevnes i partiprogrammet fra 1983, men ellers en relativ stabilitet i hvor mange ganger ord som knyttes til fagbevegelsen og Labours kjernevelgere nevnes over tid. Det er også ganske tydelig fra tallene at Labour ikke har viet mer plass til andre typer interessegrupper, eller andre sosiale grupper på bekostning av plassen fagbevegelsen hadde fra 1960-tallet.

Det er her verdt å nevne at det kan finnes søkeord som direkte eller indirekte kan knyttes til andre interessegrupper som jeg ikke har brukt i min analyse, og som kunne ha gitt treff i partiprogrammene. Jeg har undersøkt både hvilke ord som ville være relevante søkeord, og inkludert relativt mange ulike søkeord for å sørge for å fange opp om Labour viet oppmerksomhet til andre type interessegrupper i sine partiprogrammer, men listen er neppe uttømmende.

Figur 3. Forekomst av ord i Labours partiprogrammer 1959-2010. Kjernesaker.

Jeg har valgt å ta med en figur som viser hvor mange ganger ord knyttet til fagbevegelsens velkjente kjernesaker som nevnes i Labours partiprogrammer. Jeg mener dette kan være med på å belyse hvorvidt Labour er opptatt av å fremme saker som er viktige for fagbevegelsen, så

vel som for sine egne kjernevelgere. Historisk sett er Labours kjernevelgere nært knyttet til fagbevegelsen. Jeg mener det er et interessant supplement til resten av analysen å se på om Labour ikke bare i sine partiprogrammer vier plass til ord som er knyttet til selve fagbevegelsen, men også til saker som fagbevegelsen og Labours egne kjernevelgere er opptatt av.

I figuren over ser vi at det er treff på fire forskjellige ord, men med varierende antall nevninger og variasjon igjennom årene, og igjen en topp, som vi har sett i de andre figurene, i 1983.

«Unemployed/Unemployment» holder seg relativt stabilt på et medium nivå, med et kraftig hopp i 1983, før det returnerer til et medium nivå. Langtidstrenden her er at ordet nevnes i alle programmer en del ganger, med unntak av 1983 med avvikende mange nevninger.

«Employed/Employment» holder seg også på et relativt stabilt middels nivå, men gjør også et lite hopp i 1983, før det stabiliserer seg igjen på et middels nivå. Langtidstrenden er at det er stabilt på et middels nivå, med unntak av et lite hopp, men har nevninger i alle år.

«Wage(s)» holder seg på et stabilt litt lavt nivå, med unntak av et par topper i 1997 og 2010.

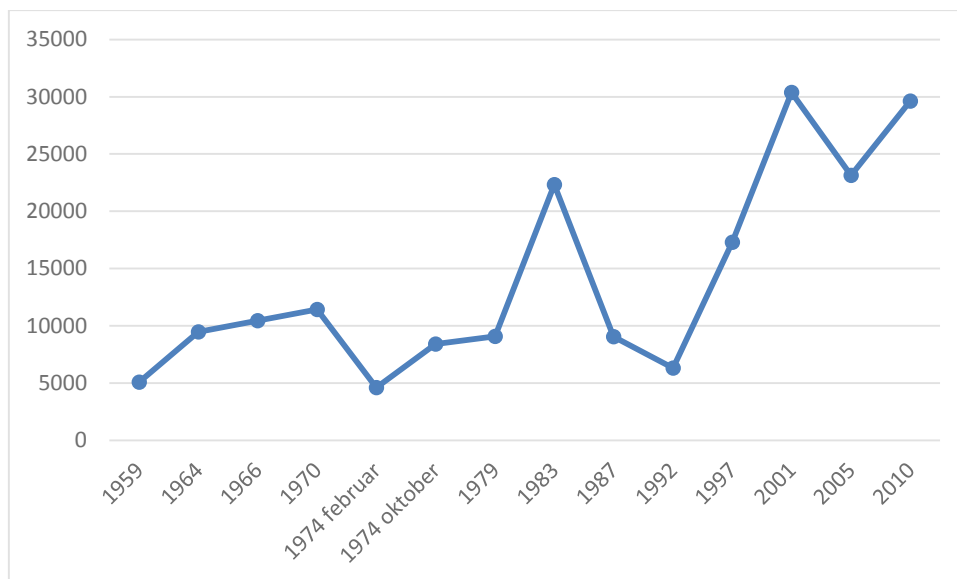
«Salary/Salaries» og «Working Conditions» får treff i relativt få partiprogrammer, henholdsvis tre og ett. Antall treff per partiprogram er også lave.

Det man i hovedtrekk kan se fra figuren er at ordene som knyttes til saker som er viktige for fagbevegelsen og Labours kjernevelgere får treff, dog i noe varierende grad. Dette indikerer at Labour i moderat grad er opptatt av å fremme saker som er viktige for fagbevegelsen og sine egne kjernevelgere.

4.3 Relativ analyse med størrelse på partiprogrammet

Som forventet var det stor variasjon på størrelsen på partiprogrammene. Fordi de er forskjellig utformet fra 1959 hvor det stort sett var tekst, frem til fra 2001, hvor det var bilder og gjentakende bokser (poengtering og oppsummering av hovedpunktene) i tillegg til teksten, har jeg valgt å måle størrelsen i antall ord fremfor antall sider. Jeg har valgt å prosentuerer hvor stor andel ordene jeg har søkt på fikk i forhold til lengden på partiprogrammet. Jeg har valgt å dele inn i to kategorier: fagbevegelsen og kjernevelgere, og andre typer interessegrupper og

andre velgere. Jeg har utelatt de ordene som faller inn i hver kategori som ikke har fått noen treff i noen av partiprogrammene, ettersom deres resultat på null treff uansett ikke ville hatt noen innvirkning på resultatet av prosenttering. Jeg har også utelatt ordene jeg søkte på for å undersøke om Labour også vier plass til kjernesaker for fagbevegelsen og kjernevelgerne, ettersom dette kun er ment som supplerende materiale, og ikke er en del av hovedanalysen. Figuren under viser antall ord i partiprogrammene, mens tabellen viser hvor stor prosentandel søkeordene i de to kategoriene fikk av antall ord i partiprogrammet.

Figur 4. Lenge på partiprogrammene 1959-2010.

Tabell 5. Prosentuering av andel ord i Labours partiprogrammer 1959-2010.

	Antall ord i partiprogrammet	Prosentandel fagbevegelsen	Prosentandel andre typer interessegrupper
År			
1959	5073	0,2168	0,1182
1964	9474	0,0949	0,0844
1966	10453	0,0860	0,0191
1970	11414	0,1401	0,0175
1974 februar	4613	0,2818	0,0433

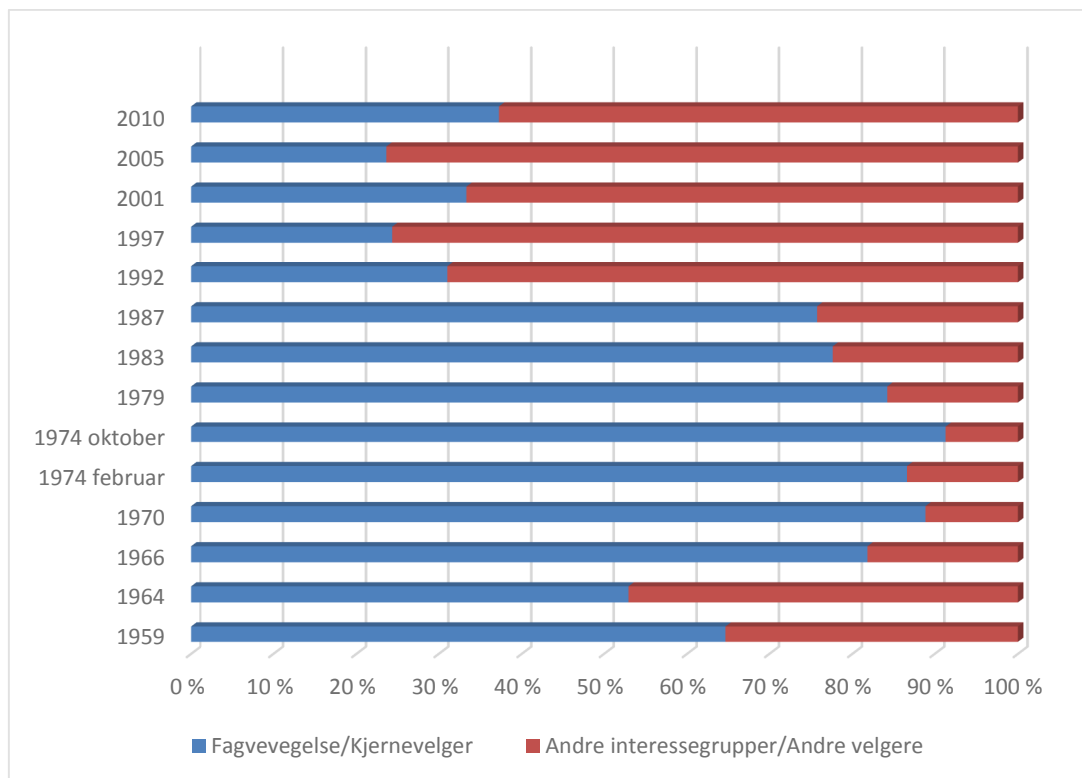
1974 oktober	8400	0,2500	0,0238
1979	9089	0,1760	0,0330
1983	22323	0,2643	0,0761
1987	9046	0,2763	0,0884
1992	6303	0,1427	0,3173
1997	17294	0,0578	0,1792
2001	30380	0,0592	0,1184
2005	23133	0,0389	0,1253
2010	29639	0,0641	0,1079

De to kategoriene får en meget liten prosentandel av ordene. Kategorien fagbevegelse og kjernevelgere har høyest prosentandel 0,28% i februarprogrammet for 1974, mens kategorien andre typer interessegrupper og andre velgere har 0,31% som høyeste sum i 1992. Vi ser også at fagbevegelsen og kjernevelgere har en litt høyere prosentandel enn andre typer interessegrupper og andre velgere frem til dette snur i 1992. Da får andre typer interessegrupper og andre velgere litt høyere prosentandel. Det er likevel viktig å si at det her gjelder små prosentandeler og små marginer. Videre er det forskjellig antall ord i de to gruppene, slik at vi ikke kan gjøre en direkte sammenlikning.

Det er ikke overraskende at begge grupper relativt sett får liten plass med tanke på partiprogrammenes størrelse og mangfoldet av området det dekker. At fagbevegelsen har fått marginalt mindre plass etter 1997 kan skyldes at partiprogrammene har blitt lenger, med nye områder hvor det ikke er naturlig å nevne fagbevegelsen. Dette betyr ikke nødvendigvis at de har fått mindre plass på områder som er «sine». Andre typer interessegrupper har fått marginalt større plass fra 1992. Dette kan skyldes for eksempel at det har kommet nye områder inn i partiprogrammet hvor en eller flere interessegrupper har fått plass.

Med små marginer er det vanskelig å konkludere. Tanken bak prosenteringen var å se om vi kunne se en trend som ikke er så tydelig i de absolutte tallene.

Jeg har også valgt å lage en figur som viser hvor stor andel av nevningene hver av kategoriene får fordelt seg imellom med deres felles totalsum som 100%:

Figur 5. Prosentuering av andel ord i hver kategori i forhold til antall treff til sammen i Labours partiprogrammer 1959-2010.

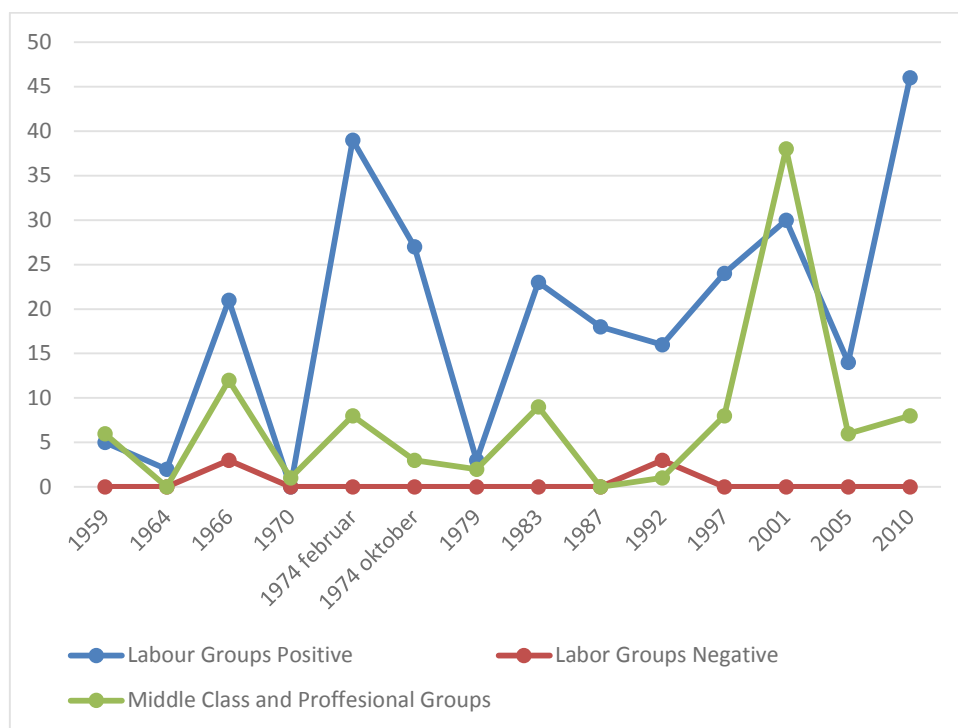
Fordi det ikke er likt antall ord i de to kategoriene kan jeg heller ikke her sammenlikne de to gruppene direkte. Jeg ønsker å analysere hver av de to over tid.

I denne figuren ser vi hvor mange nevninger hver av kategoriene har fått i forhold til den andre. Fagbevegelsen og kjernevelgere får en stor andel frem til 1992, med en så stor overvekt som 90% i partiprogrammet for oktober i 1974. Fra 1992 får de en klart mindre del med bare litt over 20% i 1997 og 2005. Andre typer interessegrupper og velgere får en større andel i 1959 og 1964, før de får en mindre andel frem til 1987, hvor de gjør et hopp fra ca. 25% til 70%.

Resultatene i denne figuren viser at fagbevegelsen og kjernevelgere får mindre plass enn andre typer interessegrupper fra 1992, men jeg er likevel forsiktig med å konkludere på grunnlag av dette, i og med at det er forskjell i antall ord i hver av gruppene.

4.4 CMP

Jeg har valgt å se på resultatene i tre av de kategoriene som Comparative Manifestos Project (CMP) har på Labour partiprogrammer: «Labour Groups Positive», «Labour Groups Negative», «Middle Class and Professional Groups»

Figur 6. Fordeling av de tre kategoriene undersøkt fra CMP.

(<https://manifestoproject.wzb.eu/parties/729>)

Vi kan se fra grafen at «Labour Groups Positive» er den som har dominert blant de tre. Vi ser også at det er store svingninger mellom 1966 og 1983, men relativt stabilt høyt fra 1983. «Labour Groups Negative» kommer opp fra 0 til 3 ved to anledninger, i 1966 og i 1992. «Middle Class and Professional Groups» er relativt stabile, men med et kraftig hopp i 2001. Langtidstrenden er at «Labour Groups Positive» har vært den dominerende av de tre, mens «Middle Class and Professional Groups» har vært stabilt lavere (bortsett fra hoppet i 2001), og at «Labour Groups Negative» har vært ikke-eksisterende, bortsett fra to år hvor tre setninger eller kvasi-setninger passet inn i denne kategorien.

Resultatene fra CMP indikerer at Labour ikke har viet mindre plass til omtale, positiv sådan, av fagbevegelsen.

4.5 Deloppsummering

I denne første delen har jeg presentert resultatene fra den kvantitative delen av analysen. Jeg har sammenliknet antall treff på fagbevegelsen og andre typer interessegrupper. Basert på dette har jeg kommet frem til at forskjellen i antall treff ord som knyttes til fagbevegelsen er så liten at det ikke er nok til å konkludere med at Labour har gitt mindre plass til fagbevegelsen over tid. Spesielt ikke med tanke på at Labour i perioder etter 1960-tallet har gitt fagbevegelsen mer plass enn før, og på 1960-tallet.

I sammenlikningen av kjernevelgere og andre typer velgere kom jeg frem til at ord som er knyttet til kjernevelgerne fortsatt får nok treff til at jeg ikke kan konkludere med at Labour har gitt mindre plass til kjernevelgerne og dermed på grunn av den nære tilknytningen, til fagbevegelsen, over tid.

I prosentueringsdelen oppsummerte jeg med at det var vanskelig å konkludere på grunn av forskjellen i antall ord i gruppene, men har det likevel med i analysen for å kunne se på trendene til de individuelle gruppene. CMP viste at «Labour Groups Positive» har vært dominerende, og at det ikke har vært endringer i den positive omtalen av fagbevegelsen.

Resultatene fra den kvantitative delen er likevel ikke nok til fullgodt å kunne besvare problemstillingen. Jeg vil derfor i neste del presentere den kvalitative delen. Der undersøker jeg hvordan Labour omtaler fagbevegelsen i sine programmer for å kunne si noe mer om sammenhengen. Jeg vil også gi en kort introduksjon av den politiske situasjonen i Storbritannia i hvert av årene partiprogrammene er utgitt, for å gi en bedre beskrivelse av sammenhengen.

4.6 Kvalitativ tekstanalyse av utvalgte partiprogram.

Hovedmålet i denne delen av studiet er å forøke å svare på den delen av studiets problemstilling som omhandler: «*Har Labour endret sin omtale fagbevegelsen i sine partiprogrammer?*» Jeg vil derfor se både på hvorvidt fagbevegelsen er omtalt på en positiv, negativ eller nøytral måte, og på hvilke saksområder de omtales. Jeg vil også se på hvordan deres rolle i samfunnet omtales, om dette utelukkende er som interessegruppe for arbeidstakere, eller om de også omtales som en samfunnsaktør.

Som redegjort for i kapittel 3 har jeg valgt å analysere partiprogrammer fra følgende år: 1959, 1966, 1979, 1987, 1997, 2010.

Jeg har i tillegg til disse årene også valgt å se nærmere på partiprogrammet fra 1983, da det ble tydelig ut i fra ordteilingen at dette var et spesielt år, med uvanlig mange treff på blant annet «Union/Trade Union» og «Worker(s)».

4.6.1 Et spørsmål om økonomi - 1959

Valget i 1957 var preget av økonomipolitikk. Den sittende konservative statsministeren Macmillan hadde ikke bare hatt suksess som statsminister, også økonomien hadde hatt en oppsving. Mange briter hadde fått muligheten til å kjøpe ting som tv, vaskemaskin, bil og kjøleskap for første gang, og de konservatives valgmantraer «You've never had it so good» og «Life's better with the Conservatives - Don't let Labour ruin it" viste seg å appellere til en majoritet av britene. De konservative vant sitt tredje valg på rad i 1959. (BBC)

I Labours partiprogram for 1959 omtales fagbevegelsen som en part de kan samarbeide med om temaer som er viktige for partiet. På alle de tre hovedområdene fagbevegelsen er nevnt: i valget mellom mer arbeid eller mer fritid, økonomisk vekst med stabile livsvilkår og full sysselsetting, og utviklingen av en «Code of Conduct» for arbeidere, blir fagbevegelsen nevnt som en viktig samarbeidspartner.

“As our plan for expansion develops, people will be increasingly able to choose between more money and more leisure. How the balance is struck is largely a matter for the trade unions in negotiation with the employers. How leisure is spent is a matter for the individual. Governments should not interfere in either. The individual, however, can only have real freedom to use his leisure as he wants to if proper facilities are available to all and not merely to a privileged few; and this is where both the Government and the local authorities can help.” (Labour 1959:5).

Labour kritiserer kraftig de konservative for måten de mener de hindrer økonomisk vekst og øker levekostnadene på, både ved egne tiltak og ved at de frastøter seg fagbevegelsen:

«Under the Tories the cost of living has risen by a third. Eventually the Government were forced to take action and apply the traditional Tory remedy: they cut production and deliberately created unemployment.

This use of unemployment to halt rising prices is as obsolete as it is cruel. But it is unavoidable under a Government with a doctrinaire prejudice against controls-a Government, moreover, which antagonises the unions. Every wage-earner realises the futility of wages chasing prices and wants to see a stable cost of living combined with full employment. But the unions can only co-operate if the Government, too, plays its part. If we want lasting prosperity it must be prosperity which is fairly shared.

Only a Labour Government is ready to use the necessary controls and able to win full co-operation from the unions by such measures as a fair-shares Budget policy and the extension of the Welfare State» (Labour 1959: 8).

I partiprogrammet fremheves det også hvor viktig det er med en «Code of Conduct» som skal øke arbeidernes status, og sørge for at godene som for eksempel lønn ved sykdom skal gjelde for lønnstakere flest.

«With employers and trade unions we shall work out a Code of Conduct. This will include a Workers' Charter, designed to raise the status of the wage-earner and extend privileges, such as sickness pay, already provided for most salaried employees» (Labour 1959: 8).

4.6.2 «Harolds's a hit» - 1966

Etter den knappe valgseieren i 1964 måtte Labours leder og sittende statsminister utlyse nyvalg for å øke antall Labourseter i parlamentet, fra kun en majoritet på fem seter. Det var nødvendig for å kunne regjere. Labour vant valget i 1966, mye grunnet Wilson selv, og klarte å øke antallet seter med 48. (BBC)

I dette partiprogrammet omtaler Labour fagbevegelsen som en viktig samfunnsaktør, men også deres viktige rolle i arbeidet med å sikre arbeidernes rettigheter.

I 1966 blir fagforeningene kun nevnt to ganger. De fremheves igjen som en samarbeidspartner, men også som en viktig samfunnsaktør etter at betydelige fremskritt er gjort i samarbeid med fagbevegelsen i å sikre lønnsverdien.

«In order to safeguard the real value of wages, the Labour Government launched the first serious attack on the rising cost of living. The weapon specially fashioned for this attack is the policy for productivity, prices and incomes, which forms an essential part of the National

Plan. Without such a policy it is impossible either to keep exports competitive or to check rising prices at home. The alternative, in fact, is a return to the dreary cycle of inflation followed by deflation and unemployment.

Substantial progress has been made in working out, with management and the unions, the objectives and criteria of such a policy. An essential part of the machinery, the Prices and Incomes Board, is now operating. But the policy needs further development.» (Labour 1966: 6).

Fagbevegelsen nevnes også i forbindelse med de tiltak Labour vil gjennomføre for å sikre full sysselsetting, hvor de fremhever viktigheten av rettigheten til å være fagorganisert for å sikre arbeidere mot vilkårlig oppsigelse.

*“Recognise the right to **trade union representation** and ensure proper safeguards against arbitrary dismissal.” (Labour 1966: 15).*

4.6.3 «Winter of discontent» - 1979

Labours Jim Callaghan måtte gå av som statsminister i 1979 grunnet mistillit. Callaghan hadde muligheten å utlyse nyvalg i 1978, men valgte å vente. Streiken vinteren 1978/1979, «The Winter of Discontent», fikk store økonomiske konsekvenser for partiet, og resulterte i et stup på meningsmålingene. De konservatives valgseier ga Storbritannia sin første kvinnelige statsminister. Historikere har omtalt denne serien som en seier som forandret Storbritannia, særlig grunnet de konservatives politikk når det gjaldt arbeidsledighet. (BBC)

I partiprogrammet for 1979 omtales fagbevegelsen som en viktig samfunnsaktør, både som en part for å hindre prisøkning, og for å få ned inflasjonen. Videre gis en annerkjennelse av hvor viktige de er for den økonomiske politikken som vil å være et av fem hovedpunkter som Labour vil ha oppmerksomhet mot de neste fem årene. De fremheves igjen også som viktige for å sikre arbeidets rettigheter, og deltakelse på sine arbeidsplasser.

I 1979 fremheves fagbevegelsen nok en gang som en viktig aktør i krigen mot prisøkning:

«Nothing so undermines a nation as inflation. Not only does it make the family's task of budgeting more difficult, it is a threat to jobs and a standing invitation to our overseas competitors to invade our markets.

Now, with the renewed cooperation of the trade union movement, Labour will continue the battle against rising prices. With the wholehearted backing of the TUC, we have set ourselves a new target, to get inflation down to 5 per cent by 1982.» (Labour 1979:5)

Fagbevegelsen blir nevnt som ett av fem punkter som fremheves som Labours hovedpunkter de neste fem årene:

«We will carry forward the task of putting into practice the new framework to improve industrial relations that we have hammered out with the TUC. The first step has been the creation of a new standing pay commission which will prevent the disruption of services to the public in future.

Next, each year there will be three-way talks between ministers, management and unions to consider the best way forward for our country's economy. Germany's Social Democratic Government under Willy Brandt and Helmut Schmidt has proved that this is a good way to reach agreement on how to expand output, incomes and living standards.

I am realistic enough to know that there are bound to be set backs. But experience reinforces what all of us know in our hearts - there is no sound alternative to working together.

A Conservative free-for-all in pay and prices would mean endless pitched battles that would be fatal to the interests of all of us. The Labour way is the better way» (Labour 1979: 2)

For å få ned inflasjonen foreslo Labour en tre-steps avtale hvor de ville styrke «the Price Commition», radikalt endre landbrukspolitikken, og samarbeide med TUC for å redusere inflasjonen og sikre likelønn i offentlig og privat sektor. Måten de i sitatet under beskriver denne avtalen på, viser hvor viktig aktør Labour anser fagbevegelsen å være:

«This agreement is a far better way of achieving industrial peace, prosperity and more stable prices than confrontation with the trade union movement» (Labour 1979:5).

Labour fremhever også viktigheten av fagbevegelsen i sikringen av arbeidernes rettigheter.

“We recognize - as have other countries - that employees should be entitled to fall back on certain basic rights if agreement is not achieved. To this end, we will encourage recognized trade unions to establish joint representation committees in all companies employing more

than 500 people, and place a legal obligation on employers to discuss company plans with these committees. We will establish an industrial democracy commission to stimulate and monitor schemes of industrial democracy in the private sector and nationalised industries”. (Labour 1979:16).

4.6.4 Uro og krig - 1983

Margaret Thatchers økonomiske politikk hadde i de fire årene før 1983 vært lagt fra positivt mottatt. Mellom 1979 og 1983 var Storbritannia preget av trusler om stenging av kullgruver, oppladning til streik, og rekordhøy arbeidsledighet. Thatchers seier i Falklandskrigen i 1982 endret mye av misnøyen med de konservative, og de konservative vant valget i 1983. (BBC)

Partiprogrammet fra 1983 skiller seg klart ut fra de andre partiprogrammene, både i antall ganger fagbevegelsen er nevnt, men også i måte de omtales på. I dette partiprogrammet fremstiller Labour fagforeningen som essensiell for sitt politiske arbeid for Storbritannia. I et av sitatene ovenfor sier Labour at uten samarbeidet med fagforeningen for å gjenreise Storbritannia fra økonomisk krise, vil alt annet mislykkes. I et annet av sitatene omtaler Labour fagforeningene som en «great democratic institution». Dette partiprogrammet levner liten tvil om hvor viktige fagbevegelsen er for Labour, og omtalen er bred og meget positiv.

Resultatene i ordsøkeanalysen var helt tydelig på at 1983 var et år som skilte seg ut, med hele 35 treff på Union/Trade Union. Som i de andre partiprogrammene jeg har undersøkt, fremheves her fagbevegelsen også som en viktig aktør og samarbeidspartner. De nevnes flere ganger i Labours redningsplan for Storbritannia, blant annet i forbindelse med gjenoppbyggingen av britisk industri, hvor Labour vil samarbeide med fagbevegelsen og arbeidsgiverne for å lage en femårsplan for gjenoppbyggingen. De vil også samarbeide mot sløsing av energi, ved å gå i dialog med arbeidsgivere og fagforeningene innen kullindustrien, for å lage en ny fremtidsplan for kullindustrien.

Fagbevegelsen omtales som en viktig del av det Labour kaller for industrielt demokrati, altså at arbeiderne har noe å si for driften av virksomheten de jobber i, gjennom sine fagforeninger.

“Industrial democracy is vital to the success of the national plan. We believe that working people must have clear and definite rights to a say in running their firms - and to an influence in economic planning. We will give new statutory rights to workers - through their trade

unions - on information, consultation and representation within their companies. These are described in our joint statement with the TUC, Economic Planning and Industrial Democracy. But we will work out with the unions concerned what this means for the individual industries and firms.” (Labour 1983:10).

Fagbevegelsen trekkes frem igjen som en sterk aktør i kampen mot inflasjon, de skal få makt ved medbestemmelsesrett:

*«...Take full account of these measures in the **national economic assessment**, to be agreed each year with the trade unions. The assessment will also take account of the impact of cost increases on the future rate of inflation» (Labour 1983:12).*

Fagbevegelsen trekkes også frem i tre saker jeg ikke har sett i de foregående partiprogrammene. Det er i forbindelse med landbrukspolitikken, kvinnerettigheter og unge arbeidere. Innen landbrukspolitikken skal Labour jobbe sammen med fagforeningene for å minske gapet i inntjening mellom industrien og landbruket. Labour ville også samarbeide med fagbevegelsen for fjerne lønnsdiskriminering av kvinner, og implementering av lik lønn for likt arbeid.

“Together with the trade unions we will work to close the gap between agricultural and industrial earnings, and replace the Agricultural Wages Board with a statutory joint industrial council. We will also act to improve farm safety, provide statutory support for workers' safety representatives, and end pay discrimination against women workers.” (Labour 1983:19).

Labour vil gi unge som ikke har vært i jobb, eller er arbeidsledige, flere muligheter blant annet ved hjelp av utplassering som skal overvåkes av fagbevegelsen. De oppfordrer alle unge til å melde seg inn i en fagforening.

«Labour will end the scourge of youth unemployment and prepare young people to take up the jobs that we will create. We will also encourage all young people in employment to join a trade union. Our radical new scheme for young people will establish a new, two year student-traineeship for all 16 and 17 year olds. It will bring together, for the first time, the first years of apprenticeships, other training schemes for young workers and the young unemployed and courses in full-time education in schools and colleges» (Labour 1983:29).

“Offer all young people without work a place on new youth training schemes, with proper education and training opportunities - which can best be guaranteed by active monitoring by the trade unions; and give them an allowance of at least £30 per week - the level of which will be agreed annually with the TUC - with trade unions being free to negotiate better terms.» (Labour 1983: 29).

Labour vil også jobbe for at unge skal vite om sine rettigheter. De vil sende ut representanter for fagbevegelsen til ungdomsskoler for skolering.

“Expand funding and staffing for the provision of social studies and education for citizenship in youth clubs and schools with the aim of informing young people of their civil, political and trade union rights and responsibilities as citizens. Accredited trade union representatives should be involved with secondary school students in the context of such education, with full facilities for such representatives at all career days.” (Labour 1983: 30).

Noe som klart skiller dette partiprogrammet fra de foregående partiprogrammene jeg har undersøkt er en så sterk endring av omtalen av fagbevegelsen i positiv retning, at det nesten er oppsiktsvekkende. På de tre første sidene i partiprogrammet omtaler Labour fagbevegelsen som en instrumentell aktør i Storbritannia:

«...Here in these pages we describe the conditions for success, the pace we can move forward, how that will depend on the response we can secure from all sections of the community, on the partnership we have established with the trade unions. Without that continuing partnership to rebuild our country, all else will fail. True enough; but Labour is the only party which has worked for this partnership and pledges it for the future.» (Labour 1983:2)

«So let's put a stop to defeatism, and put a stop too to all those sermons about Victorian values. The labour movement - the Labour Party and the trade unions acting together - came into being, as one of our poets, Idris Davies, said, to end "the long Victorian night". It was a fight to introduce civilised standards into the world of ruthless, devil-take-the-hindmost individualism.» (Labour 1983: 3).

«But the programme of socialist reconstruction outlined in these pages, can be carried through if a Labour government commands the support of the other great democratic institutions in the land - in particular the local authorities and the trade unions.

Labour is the only party which desires and can secure the working partnership between the government and the trade unions essential to national recovery.” (Labour 1983: 3).

Labour har i 1983 programmet en egen del som de kaller «Working Together», hvor hovedfokuset er på samarbeid med fagbevegelsen, og hvordan dette samarbeidet skal gjenoppbygge Storbritannia:

«At the heart of our programme is Labour's new partnership with the trade unions. Our policies have been worked out with them. The Tories take pride in rejecting any chance of constructive co-operation with the trade unions. But it is the nation that has paid the price - the economy in ruins, and industrial relations a battlefield. We believe that there is a better way: to harness the goodwill and co-operation of working people and to work together to create a better life for all.

*Our starting point in government will be to discuss and agree with the trade unions a **national economic assessment**, as described in our joint statement with the TUC, Partners in Rebuilding Britain...» (Labour 1983:9).*

«We will work together with the unions to tackle low pay and extend the concept of fair wages and arbitration. We will strengthen the Equal Pay Act. We strongly emphasise the principles of fairness and proper comparability, and will ensure machinery is available for the trade unions to establish these principles. We will also discuss with the TUC the possibility of introducing a minimum wage.» (Labour 1983).

4.6.5 Streik og skandale - 1987

Den andre regjeringsperioden til Thatcher var heller ikke uten kriser. To lange og bitre streiker med gruvearbeiderne i 1984-85, og med trykkerne i 1985-86, satte Thatcher regjeringen på prøve. Regjeringen kom seirende ut av begge. I 1986 måtte to av ministerne gå etter økonomisk skandale, men Thatcher-regjeringen overlevde også dette. Thatcher vant en historisk tredje regjeringsperiode i 1987, etter å ha klart å legge streiker og skandaler bak seg. (BBC)

I partiprogrammet fra 1987 legger Labour mer vekt på betydningen av fagbevegelsen som forvaltere og forsvarere av arbeidernes rettigheter i arbeidslivet, enn som samfunnsaktør.

Labour omtaler likevel fagbevegelsen som en partner og viktig samfunnsaktør.

Partiprogrammet er imidlertid langt unna omtalen av fagbevegelsen som en instrumentell del i gjenreisningen av Storbritannia som ble brukt i partiprogrammet i 1983.

I partiprogrammet fra 1987 er de fleste omtalene av fagbevegelsen i den delen av partiprogrammet som omhandler det Labour kaller for demokrati på arbeidsplassen.

«Workers' rights have been eroded, or in some cases removed entirely, during the Thatcher years. Labour's policy for new rights and responsibilities means legislation to foster good industrial relations and democratic participation in industry and trade unions. We believe that the law should be used to enlarge, not diminish, the freedom of workers to control their environment.» (Labour 1987: 19).

For å sikre dette har Labour satt opp en punktliste over hva de har tenkt å gjøre for å rette opp i dette, og mange av disse omtaler fagbevegelsen.

- *«Replace Tory legislation that gives employers and non-unionists the means to frustrate legitimate trade union activity. New laws will strengthen the legal rights of representation, bargaining and trade unionism that are essential in a modern democracy*
- *Take steps to develop stable and effective negotiating machinery, promote trade union membership and organisation, and encourage union recognition by employers.*
- *Restore the **right to belong to a trade union** to every employee - including those at GCHQ.*
- *Ensure that the law guarantees the essential legal freedom of workers and their unions to organise effective industrial action.*
- *Provide a statutory framework of measures to underpin the participative rights of union members, for example by laying down general principles for inclusion in union rule books. These will be based on a **right for union members to have a secret ballot** on decisions relating to strikes, and for the method of election of union executives to be based on a system of secret ballots.*

- *In consultation with the TUC, we will establish a new independent tribunal, presided over by a legally-qualified person. This will have the duty of acting on complaints by union members if they consider that these statutory principles have been breached.»* (Labour 1987:20).

Fagbevegelsen omtales også i forbindelse med bidraget til den økonomiske gjenreisningen av Storbritannia.

*“Immediately after the election the Labour Government will call together a **National Economic Summit** to assess fully the condition of the economy and set the recovery programme in motion - producing the jobs that need to be done by people who need to do them in a country that wants them done.*

The Summit will establish the first stage of the National Economic Assessment. This will identify the concerted action that will need to be taken by government, employers in the private and public sectors and trade unions to increase investment, contain inflation and achieve sustained recovery.» (Labour 1987: 4).

4.6.6 New Labour - 1997

I september 1982 kollapset pundet ut av European Exchange Rate Mechanism. Dette ødela på mange måter de konservatives meget gode økonomiske rykte og ga Labour fremgang på meningsmålingene. Parlamentet var dominert av en åpen konflikt om Europa innad i det konservative partiet. Denne konflikten førte til regjeringens tap i Maastricht-saken. I tillegg måtte 12 konservative gå fra sine stillinger etter anklager om upassende oppførsel. Tony Blair ble valgt som partileder etter John Smiths plutselige død i 1994. Blair setter moderniseringsprosessen i Labour i høygir etter sin tiltredelse som partileder. Blairs «New Labour» vinner valget i 1997 med en jordskreds majoritet på 179 seter i parlamentet. (BBC)

I dette partiprogrammet er Labour opptatt av den enkelte arbeidstakers rettigheter og fagbevegelsen som en forvalter av dette. Programmet sier ingenting om fagbevegelsen som en samfunnsaktør og samarbeidspartner. Måten Labour omtaler fagbevegelsen på er annerledes enn i de andre partiprogrammene. Dette illustreres blant annet i et av sitatene hvor Labour skriver at fagbevegelsen kan forvente rettferdighet, men ingen tjenester fra Labour. I dette partiprogrammet tar Labour avstand fra sitt eget tidligere forhold til fagbevegelsen og

beskrivelsen av dem som en viktige samfunnsaktør. Programmet gjør det klart at det «nye» samarbeidet skal handle om å sikre arbeidernes rettigheter.

Allerede på de første sidene i partiprogrammet til Labour for 1997 tydeliggjøres en annen type omtale av fagbevegelsen enn den man har sett i tidligere partiprogrammer, og spesielt sammenliknet med 1987, med utsagn som:

«We have changed the way we make policy, and put our relations with the trade unions on a modern footing where they accept they can get fairness but no favours from a Labour government. Our MPs are all now selected by ordinary party members, not small committees or pressure groups.» (Labour 1997:3).

*«In **industrial relations**, we make it clear that there will be no return to flying pickets, secondary action, strikes with no ballots or the trade union law of the 1970s. There will instead be basic minimum rights for the individual at the workplace, where our aim is partnership not conflict between employers and employees.»* (Labour 1997 :4).

Dette er en klar dreining fra den meget positive omtalen fagbevegelsen fikk i partiprogrammet for 1987.

Hoveddelen der fagbevegelsen omtales er i forbindelse med at Labour ønsker å videreføre hovedelementer av fagforeningsreformen fra 1980-tallet.

“There must be minimum standards for the individual at work, including a minimum wage, within a flexible labour market. We need a sensible balance in industrial relations law - rights and duties go together.

The key elements of the trade union legislation of the 1980s will stay - on ballots, picketing and industrial action. People should be free to join or not to join a union. Where they do decide to join, and where a majority of the relevant workforce vote in a ballot for the union to represent them, the union should be recognised. This promotes stable and orderly industrial relations. There will be full consultation on the most effective means of implementing this proposal” (Labour 1997: 18).

Fagbevegelsen omtales også i punktet om samarbeid (partnership) mellom de ansatte og bedriften.

“The best companies recognise their employees as partners in the enterprise. Employees whose conditions are good are more committed to their companies and are more productive. Many unions and employers are embracing partnership in place of conflict. Government should welcome this.” (Labour 1997: 19)

4.6.7 Koalisjonsregjering - 2010

Valget i 2010 ble historisk da Liberaldemokratene fikk 23 % av stemmene og 57 seter i parlamentet. Det ga Storbritannias sin første koalisjonsregjering, mellom de konservative og liberaldemokratene (BBC)

I sine ene omtale av fagbevegelsen i programmet for 2010 går Labour noe bort fra den sterke arbeidstakerbaserte omtalen av fagbevegelsen fra 1997, og noe mer tilbake til det vi så i de tidlige partiprogrammene. I dette programmet omtales fagbevegelsen som en viktig samfunnsaktør, men i kraft av sin rolle som beskytter av arbeidstakeres rettigheter:

«Modern trade unions are an important part of our society and economy, providing protection and advice for employees, and working for equality and greater fairness in the workplace. We welcome their positive role in encouraging partnership and productivity”. (Labour 2010: 38).

4.7 Deloppsummering

Fagbevegelsen blir i alle partiprogrammene, bortsett fra i 1997, omtalt som en viktig samfunnsaktør og en god og viktig samarbeidspartner for Labour. Omtalen i disse partiprogrammene er jevnt positiv, med unntak av i 1983 hvor Labour virkelig «frir» til fagbevegelsen gjennom sin meget positive omtale.

I partiprogrammet fra 1997 er det i omtalen av fagbevegelsen mye mer oppmerksomhet på den individuelle arbeiders rettigheter enn på fagbevegelsen som helhet. Fagbevegelsen blir hverken nevnt som viktig samfunnsaktør eller samarbeidspartner. Fagbevegelsen får derimot en klar melding om at det kan forventes rettferdighet fra Labour, men ikke tjenester. Denne retorikken viser til rollen og makten fagbevegelsen har hatt, og fått av Labour tidligere. Labour gjør det nå tydelig at denne epoken er over.

Labour har i mange år hatt en grunnleggende positive omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer, selv om det ha vært variasjoner. Fra 1997 endrer imidlertid Labour sin omtale av fagbevegelsen til å bli mer nøytral. De omtaler fagbevegelsen som legitim forsvarer av arbeidstakeres rettigheter. Men de går vekk fra omtalen om fagbevegelsen som en viktig samarbeidspartner og viktig samfunnsaktør slik dette var beskrevet tidligere. Det er også verdt å merke seg at denne endringen kommer så sent som i 1997, og ikke fra 1960-tallet som Catch-all parti-tesen hevdet.

5 Konklusjon og avsluttende diskusjon

5.1 Konklusjon

Med bakgrunn i problemstillingen blir spørsmålet om Labour siden 1960-tallet har endret omtalen av fagbevegelsen i partiprogrammene i tråd med forventningene i Catch-all partitesen. For å svare på dette går jeg tilbake til de tre delspørsmålene i problemstillingen:

«Har Labour viet mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer?»

Som vi så i analysen av ord knyttet til fagbevegelsen og andre typer interessegrupper, kunne det fremstå som om Labour, fra 1997, hadde gitt mindre plass til fagbevegelsen, og mer plass til andre typer interesseorganisasjoner. Det var også liten forskjell i antall treff som fagbevegelsen fikk og treff som andre typer interessegrupper fikk. Fagbevegelsen fikk ikke vesentlig færre treff enn det de fikk i 1959-74. Hovedtrenden i figuren for kjernevelgere og andre velgere, viste at Labour ikke i særlig grad vier mindre plass til kjernevelgerne over tid. Resultatene fra CMP viser at Labour heller ikke har viet mindre plass til omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer. Jeg kom til derfor til at Labour ikke har gitt mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer.

Prosentueringen av andel nevninger av ordene knyttet til de to kategoriene viser at fagbevegelsen og kjernevelgere har en litt høyere prosentandel enn andre typer interessegrupper og andre velgere frem til dette snur i 1992. Da får andre typer interessegrupper litt høyere prosentandel. Det understrekes at materialet viser små prosentandeler og små marginer. Fordi det er forskjellig antall ord i gruppene er det vanskelig å komme med en valid konklusjon ved direkte å sammenlikne disse ordene.

Den prosentuerte andelen hver av gruppene har fått av det totale antallet, viser at fagbevegelsen og kjernevelgerne dominerte frem til 1992, mens andre typer interessegrupper og andre velgere dominerer fra 1992. Siden det her også er problematisk å sammenlikne fordi det er ulikt antall ord i kategoriene, valgte jeg å ikke trekke noen konklusjoner ut i fra denne figuren.

Min hovedkonklusjon på dette delspørsmålet er at Labour ikke har viet mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer, over tid.

«Har Labour endret måten de omtaler fagbevegelsen på i sine partiprogrammer?»

Den kvalitative analysen av partiprogrammene viser at Labour har omtalt fagbevegelsen på en positiv måte. Fra 1997 endrer Labour sin omtale av fagbevegelsen seg noe, til litt mer nøytral. Labour omtaler fagbevegelsen som legitim forsvarer av arbeidstakeres rettigheter, men har gått vekk fra omtalen om fagbevegelsen som en viktig samarbeidspartner og samfunnsaktør som de har hatt i de tidligere partiprogrammene. Min hovedkonklusjon på dette delspørsmålet er at Labour har endret omtale av fagbevegelsen, men endringen er moderat.

«Har andre typer interessegrupper fått mer plass i partiprogrammene, på bekostning av fagbevegelsen?»

Når jeg har konkludert med at Labour ikke har viet mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer, vil jeg da også naturlig nok konkludere med at andre interessegrupper, eventuelle sosiale grupper ikke har fått mer plass på bekostning av fagbevegelsen.

«Har Labours omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer siden 1960-tallet forandret seg i tråd med forventningene i Catch-all parti-tesen?»

Den empiriske analysen viser at Labours omtale av fagbevegelsen ikke har endret seg siden 1960-tallet i tråd med forventningene til Catch-all parti-tesen. Resultatene i den empiriske analysen viser at Labour ikke har hatt mindre oppmerksomhet mot klasseskilte og sosiale grupper for å sikre flest mulige stemmer. Labour har heller ikke viet betydelig mindre plass til fagbevegelsen i sine partiprogrammer for å sikre seg tilgang til forskjellige interessegrupper av finansielle og valgmessige grunner. De mange treffene på «Trade Union(s)/Union(s)» på 1980-tallet bryter også med Catch-all parti-tesens forutsetninger. De moderate endringene i omtalen av fagbevegelsen fra 1997 er også forsinket i forhold til at problemstillingen spør om hvorvidt omtalen har endret seg fra 1960-tallet. Hvis Catch-all parti-tesens forutsetninger skulle vært oppfylt skulle det ha vært en tidligere og tydeligere endring i omtalen.

Min hovedkonklusjon er derfor at Labours omtale av fagbevegelsen ikke har endret seg siden 1960-tallet slik vi kunne forvente basert på Catch-all parti-tesen. Catch-all parti-tesen

gjenspeiler dermed ikke faktisk utvikling i forholdet mellom Labour og fagbevegelsen. Resultatene indikerer tvert imot at fagbevegelsen fortsatt er politisk viktig for Labour.

5.2 Avsluttende diskusjon

At Labour ikke har endret omtale av fagbevegelsen i sine partiprogrammer fra 1960-tallet, åpner for spørsmålet om hvorfor fagbevegelsen fortsatt er politisk viktig for Labour. Det kan hevdes at hvor mye plass fagbevegelsen vies, eller måten Labour omtaler den på, ikke nødvendigvis sier noe om hvor politisk viktige fagbevegelsen er for dem. Eksempelvis kan Labour velge å gi mye plass og positiv omtale til fagbevegelsen uten å ha intensjoner om å samarbeide med dem. Hensikten kunne i så fall være å få stemmer fra velgere som anser fagbevegelsen som viktig. En slik strategi ville neppe kunne opprettholdes over tid, siden velgerne ville oppdage at Labour ikke fulgte opp sin positive omtale av fagbevegelsen. Labour vil måtte innfri noen av forventningene for å beholde velgerne.

Om Labour genuint ønsker å samarbeide med fagbevegelsen, eller om partiet ser samarbeid som nyttig for å få stemmer ved valget, er neppe avgjørende for om fagbevegelsen er politisk viktig for partiet. Ønsker partiet å bruke fagbevegelsen, uansett bakenforliggende motiv, og gjør dette aktivt i kampen om velgerne, eller for å få økonomisk støtte til partiet, betyr det at fagbevegelsen er politisk viktig for Labour.

I Storbritannia har det frem til 2010 vært et klassisk to-partisystem hvor det kun har vært to relevante partier med reell mulighet til å danne regjering, Labour og de konservative. I Storbritannia velges medlemmene i parlamentet ved flertallsvalg i enmannskretser, noe som trekker i retning av et to-partisystem, siden det kun er én vinner i hver krets. Det har vært svært vanskelig for mindre partier å vinne valgkretser, på grunn av valgsystemet. To-partisystemet har ført til at Labour og de konservative er langt fra hverandre politisk. De to partiene har appellert til hver sine velgergrupper opp gjennom det siste århundret. Valgsystemet, som også har gjort det vanskelig for mindre partier å klare å få nok mandater til å kunne være et reelt regjeringalternativ, gjør at interessegruppene ikke har sett det som spesielt viktig å samarbeide med disse partiene. Valget for interessegruppene har dermed reelt sett vært å samarbeide med enten Labour eller de konservative.

For fagbevegelsen betyr dette at de politisk ikke har hatt noe valg hvis de ønsker å samarbeide med et parti som kan komme til regjeringsmakt. De konservative og fagbevegelsen har hatt

svært få felles politiske interesser. Det har også til dels vært et meget krevende forhold mellom fagbevegelsen og de konservative, spesielt under Margaret Thatcher (1979-1990). I praksis har det kun vært aktuelt for fagbevegelsen å samarbeide med Labour, spesielt med tanke på det nære organisatoriske båndet historisk. Fagbevegelsen har historisk skaffet Labour mange velgere og de har gitt partiet omfattende økonomisk støtte i en årrekke. Både deres evne til å gi Labour velgere, og deres finansielle bidrag, kan på mange måter ha gjort Labour delvis avhengige av fagbevegelsen. Fagbevegelsens insentiv til samarbeid med Labour baserer seg på å få politisk innflytelse. Trolig oppfatter fagbevegelsen at det har vært politisk lukrativt å gjøre Labour økonomisk avhengige av seg. Dette er gjort mulig fordi politiske partier i Storbritannia ikke mottar statsstøtte (se for eksempel Quinn 2010).

Duvergers (1951) massepartimodell baserer seg på skillelinjer og sosiale forskjeller, og dermed også klasseforskjeller. En av skillelinjene som har vært en viktig del av britisk historie og politikk er classeskillet. Storbritannia har historisk vært et meget delt classesamfunn, med en stor arbeiderklasse og en liten overklasse (befolkningsmessig). Disse to gruppene har også hele tiden konkurrert om makten og ressursene, og har tilhørt hvert sitt parti. Classeskillet har historisk gjort det vanskelig for både Labour og de konservative å ha et løst bånd til interessegruppene, fordi de allerede henger sammen i classeskillet.

Ved endring i konfliktlinjene, eller utvisking av konfliktlinjene i et to-partisystem, vil begge partiene prøve å få flest mulig velgere. Dette kan føre til at ett eller begge av partiene blir Catch-all partier. Svekkelsen av classeskillet og fremveksten av en relativt stor middelklasse, som har skjedd også i Storbritannia, er en del av samfunnsendringene som omtales i Catch-all-parti-tesen.

På tross av samfunnsendringer, svekkelse av classeskillet og fremveksten av en middelklasse har vi i denne studien sett at Catch-all parti-tesen ikke gjenspeiler virkeligheten for fagbevegelsens plass i Labours partiprogrammer. På tross av svekkelse i classeskillet, er dette skillet fortsatt sterkt i Storbritannia. Med utgangspunkt i det fortsatt utpregede classeskillet og to-partisystemet i kombinasjon, kan det tenkes at det først og fremst vil kunne være en kraftfull endring i de grunnleggende forhold (eksempelvis en ny valordning) som kan forandre det politiske landskapet og dermed hvor politisk viktige fagbevegelsen er for Labour.

Litteraturliste

Allern, E H. and Bale T (2012). *Political Parties and Interest Groups: Disentangling Complex Relationships*. Party Politics, 18 (1): 7-25.

Allern, E. H., Aylott, N., & Christiansen, F. J. (2007). *Social Democrats and trade unions in Scandinavia: The decline and persistence of institutional relationships*. European Journal of Political Research, 46(5), 607-635.

Bale, Tim and Paul Webb (in prep.). *The relationship between the Labour Party and the Trade Unions in the UK*, ch. in Allern, Elin Haugsgjerd and Tim Bale: *Drifting Apart? Centre-Left Parties and Trade Unions in the Twenty-First Century*. Manuscript under review by international publisher.

BBC 1957 Election

<http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/background/pastelec/ge59.shtml>

BBC 1966 Election

<http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/background/pastelec/ge66.shtml>

BBC 1979 Election

<http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/background/pastelec/ge79.shtml>

BBC 1983 Election

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/vote_2005/basics/4393313.stm

BBC 1987 Election

<http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/background/pastelec/ge87.shtml>

BBC 1997 Election

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/vote_2005/basics/4393323.stm

BBC 2010 Election

<http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/>

Budge, I. (Ed.). (2001). *Mapping policy preferences*. University Press.

Budge, I., Robertson, D., & Hearl, D. (Eds.). (1987). *Ideology, strategy and party change: spatial analyses of post-war election programmes in 19 democracies*. Cambridge University Press.

Comparative Manifestos Project <https://manifestoproject.wzb.eu/parties/729>

Crosland, C. A. R. (1964) *The Future of Socialism*. London: Jonathan Cape. (First pub. 1956)

Duverger, M. (1951) *Political Parties* Methuen, London.

Driver, S (2011) *Understanding British Party Politics*. Polity Press

Gemenis, Kostas (2012) *What to do (and not to do) with the Comparative Manifestos Project data* <https://dl.dropboxusercontent.com/u/4736878/Gemenis-CMP.pdf>

Gerring, J (2007) *Case Study Research: Principles and Practices*. Cambridge: Cambridge University Press

Katz, R.S. and Mair, P (1995): *Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party*, *Party Politics* 1: 5-28. 24

Kirchheimer, O (1966) *The Transformation of West European Party Systems*', in Joseph LaPalombara and Myron Weiner (eds) *Political Parties and Political Development*, pp. 177-200. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Krouwel, A. (2003). *Otto Kirchheimer and the catch-all party*. *West European Politics*, 26(2), 23-40.

Krippendorff, (1980) *Content analysis. An introduction to it's methology* .Sage Publications

Labour Party Manifestos <http://www.labour-party.org.uk/>

Labour Party Manifesto 1959

Labour Party Manifesto 1964

Labour Party Manifesto 1966

Labour Party Manifesto 1974 February

Labour Party Manifesto 1974 October

Labour Party Manifesto 1979

Labour Party Manifesto 1983

Labour Party Manifesto 1987

Labour Party Manifesto 1992

Labour Party Manifesto 1997

Labour Party Manifesto 2001

Labour Party Manifesto 2005

Labour Party Manifesto 2010

Lipset, S. M., & Rokkan, S. (1967). *Cleavage structures, party systems, and voter alignments: an introduction*.

McIlroy, John (1998). *The Enduring Alliance? Trade Unions and the Making of New Labour 1994-1997*. British Journal of Industrial Relations 30: December 1998 0007-108 pp.537-564

Minkin, Lewis (1974). *The British Labour Party and the Trade Unions: Crisis and Compact* Industrial and Labor Relations Review, Vol. 28, No. 1 (Oct., 1974), pp. 7-37

Sartori, G 1976, *Parties and Party Systems: A Framework for Analysis* New York: Cambridge University Press

Seyd, P. (1999). *New parties/new politics? A case study of the British Labour party*. Party Politics, 5(3), 383-405.

Shaw, E. (1994). *The Labour Party Since 1979: Crisis and Transformation*. Routledge. 11 New Fetter Lane, London, EC4P 4EE

Shaw, E. (2003). *Britain: Left abandoned? New labour in power*. *Parliamentary affairs*, 56(1), 6-23.

Thomas, C (2001c). *Studying the political party–interest group relationship*. In: Thomas CS (ed.) *Political Parties and Interest Groups : Shaping Democratic Governance* . Boulder, CO: Lynne Rienne

Quinn, Thomas (2004.) *Modernising the Labour Party: Organisational Change since 1983*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Quinn, T. (2010). *New Labour and the trade unions in Britain*. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 20(3), 357-380.

Vedlegg

Merknader ordtelling

Generell merknad: Jeg har undersøkt setningen hvor ordet kommer opp for å sjekke at det er i en relevant setting. Treff på ordet som ikke er relevant er utelatt i tellingen men tatt med i her i parentes.

1959

Organisation: (3) 1 relevant

1964

Union: (6) 4 relevante og 2 som omtalte Sovjetunionen

Salaries: (2) 1 (den ene er den sammen som wages. Nevner både salaries og wages)

Employment: (5) 4 relevante. En omtaler» under» employment

1966

Union (3): 2 relevante, 1 omtaler Sovjetunionen

1970

Union:(6) 5 relevante, 1 omtaler Sovjetunionen

Associations (1): Ikke relevant

Employed (1): Ikke relevant – omtaler “under” employed.

1974 februar

Union (7): 6 relevante, 1 omtaler EMU

1979

Union : (8) 6 relevante, 1 om EMU, 1 om fagforeninger i andre land

1983

Union/trade union (35): 30 relevante. De andre omhandler Sør-Afrika, Namibia og unionistene i Nord-Irland

Employed (3) 2: En henviser til «under» employed

1987

Union(15): 14 relevante, den siste omtaler støtte av frie fagforeninger i Polen

1992

Worker (4): 3 relevante, siste er del av navnet til et firma.

1997

Union (15), 8 relevante, 7 ikke relevante, omtaler EU, Nord-Irland og devolution

2001

Union: (14): 7 relevante, 7 ikke relevante som omtaler blant annet EU

Wage (9) : fire overlappende pga tekstbokser osv , så 5 relevante

2005

Union (9): 5 relevante, fire som omhandler blant annet EU

Worker (5) : 4 relevante, den siste omhandler hjelpearbeidere

2010:

Union (11): 1 relevant, 9 ikke relevante, omtaler blant annet EU og devolution

Ordtellingsdata

	Blue Collar	Organisations	Voluntary organisation	Organised interests	Voluntary Associations	White Collar
År				0	0	
1959	0	1	0	0	0	0
1964	0	2	0	0	0	0
1966	0	0	0	0	0	0
1970	0	0	0	0	0	0
1974 februar	0	2	0	0	0	0
1974 oktober	0	1	0	0	0	0
1979	0	0	0	0	0	0
1983	0	8	0	0	0	0
1987	0	1	0	0	0	0
1992	0	0	0	0	0	0
1997	0	3	1	0	0	0
2001	0	10	1	0	0	0
2005	0	7	2	0	0	0
2010	0	13	1	0	0	0

	Administrative and Clerical	Association	Interest Group	Pressure Group	Middle Class	White Collar
År						
1959	0	0	0	0	0	0
1964	0	0	0	0	0	0
1966	0	0	0	0	0	0
1970	0	1	0	0	0	0
1974 februar	0	0	0	0	0	0
1974 oktober	0	0	0	0	0	0
1979	0	1	0	0	0	0
1983	0	1	0	0	0	0
1987	0	1	0	0	0	0
1992	0	0	0	0	0	0
1997	0	1	0	1	1	0
2001	0	1	0	0	0	0
2005	0	1	0	0	0	0
2010	0	1	0	0	0	0

	Service work	Factory worker	Wage	Salary/Salaries	Working Condition	Unemployed/Unemployment
År						
1959	0	0	6	1	0	10
1964	0	0	3	4	0	7
1966	0	0	4	2	0	7
1970	0	0	4	0	0	7
1974 februar	0	0	2	0	0	5
1974 oktober	0	0	6	0	0	3
1979	0	0	3	0	0	10
1983	0	0	7	0	1	38
1987	0	0	3	0	0	16
1992	1	0	5	1	1	14
1997	0	0	15	0	0	22
2001	1	0	5	2	0	12
2005	0	0	3	1	0	11
2010	0	0	15	1	0	8

	TUC	Union/ trade union	Worker(s)	Working Class	Labour group	employees	employer
År							
1959	0	5	6	0	0	2	3
1964	0	4	5	0	0	4	2
1966	0	2	7	0	0	2	0
1970	0	5	11	0	0	1	1
1974 februar	3	6	7	0	0	0	0
1974 oktober	1	12	9	0	0	0	1
1979	5	6	10	0	0	2	1
1983	6	30	29	0	0	3	6
1987	1	14	11	0	0	3	4
1992	0	6	3	0	0	13	6
1997	0	8	1	1	0	12	13
2001	0	7	11	0	0	13	11
2005	1	5	4	0	0	7	13
2010	0	1	18	0	0	10	8

